

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ERKEN KEMAN EĞİTİMİ VEREN ÖĞRETMENLERİN (5-7 YAŞ)
BAŞLANGIÇ DÜZEYİNDE SIK KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Gülşah SEVER**

**Tez Danışmanı
Prof. Şeyda ÇİLDEN**

ANKARA-2006

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼'ne G¼lřah SEVER'e ait "Erken Keman Eğitimi Veren ¼đretmenlerin (5-7 yaş) Başlangıç D¼zeyinde Sık Karşılaştıkları Sorunlar ve ¼öz¼m ¼nerileri" adlı ¼alıřma j¼rimiz tarafından M¼zik Eğitimi Anabilim Dalında Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Prof. şeyda ¼ILDEN
Tez Danışmanı

Prof. Selmin TUFAN
¼ye

Yrd.Doç.Dr.Mehmet şEREN
¼ye

**ERKEN KEMAN EĞİTİMİ VEREN ÖĞRETMENLERİN (5-7 YAŞ)
BAŞLANGIÇ DÜZEYİNDE SIK KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Gülşah SEVER

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Ankara 2006

ÖZET

Bu araştırma, erken keman eğitimi (5-7 yaş) başlangıç düzeyinde sık karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerini ortaya çıkarmak amacıyla kaynak tarama ve görüşme yöntemleri uygulanarak yapılmıştır.

Elde edilen bulguların değerlendirilmesi sonucunda, erken keman eğitiminin ülkemizde yaygın olmadığı, 5-7 yaş grubu çocukların keman eğitiminde karşılaşılan sorunların büyük oranda kasılma sorunlarından oluştuğu, bu sorunların çözümünde keman öğretmenlerinin ‘sözlü örnekler verme’ ve ‘telkin’ yöntemlerini daha sık kullandığı, sorunların çözümünde öğretmenlerin oyuna yer verdiği ancak bu oyunların organize ve planlı olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sonuç göz önünde bulundurularak erken keman eğitimi ve erken müzik eğitiminin önemine dikkat çekilmiş ve bu doğrultuda önerilerde bulunulmuştur.

Bilim kodu : Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

Anahtar Kelimeler : Erken Müzik Eğitimi, Keman Eğitimi

Tez Yöneticisi : Prof. Şeyda ÇILDEN

**THE PROBLEMS AND SOLVING SUGGESTIONS THAT TEACHERS
ENCOUNTERED IN 5-7 AGES EARLY CHILDHOOD BEGINNER LEVEL
CHILDRENS' VIOLIN EDUCATION**

Master Thesis

Gülşah SEVER

**GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES
Ankara 2006**

ABSTRACT

This research has made in the aim to define the frequently encountered problems, solutions and training methods that can be performed at lessons of 5-7 ages early childhood beginner level childrens' violin education .

Descriptive Methods such as resource carding and face to face interview were used to gather the data to be annotated. By evaluating the data it was found that early violin education is not widespread in our country and most of the problems encountered were related with unnecessary muscle tension and though violin teachers use the methods of exemplification and inspire, it was found that this approach is not well organised or planned. To take this result into account, the importance of early childhood violin education and early childhood music education was emphasized and suggestions had been made.

Science Code : Department Of Fine Arts Music Teaching

Keywords : Early music education, Violin education

Advisor : Prof. Şeyda ÇILDEN

TEŞEKKÜR

Araştırmamın düzenli ve sağlıklı bir biçimde yürümesi için bana her tür desteği veren sevgili danışmanım Prof. Şeyda ÇILDEN'e; araştırmama gerekli kaynakları sağlamada yardımını esirgemeyen sevgili ağabeyim Salim SEVER'e; bulgularımın düzenlenmesinde bana fikirlerini sunan Seher ULUTAŐ'a, Semra ve Mehmet GÜVEN'e; yazım aşamasında desteğini esirgemeyen sevgili teyzem Fatma DİNÇER'e ve manevi destekleri ile her zaman yanımda olan annem ve babama sonsuz teşekkürler...

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLoların LİSTESİ.....	vi

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	5
1.3. Sınırlılıklar.....	6
1.4. Sayıtlılar.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1. 5-7 YAŞ GELİŞİM SÜREÇLERİ.....	7
2.1.1. Bedensel Gelişim.....	9
2.1.2. Devinişsel Gelişim.....	10
2.1.3. Bilişsel Gelişim.....	11
2.1.4. Duygusal Gelişim.....	13
2.1.5. Toplumsal (Sosyal) Gelişim.....	15
2.1.6. Müziksel Gelişim.....	16
2.2. ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE OYUN.....	18
2.3. ERKEN KEMAN EĞİTİMİ.....	21
2.4.TÜRKİYE’DE ERKEN KEMAN EĞİTİMİ	25
2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	31
3.1. Yöntem ve Araştırmanın Modeli.....	31
3.2. Evren ve Örneklem.....	31
3.3. Verilerin Toplanması, Çözümlemesi ve Yorumlanması	32

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM.....	33
4.1. Kemanın Omuza Yerleştirilmesi.....	33
4.2. Yay Tutuşu.....	37
4.3. Yayı kullanma.....	41
4.4. Sol El Tutuşu.....	44
4.5. Erken Keman Eğitimi Başlangıç Düzeyinde Bir öğretim Yöntemi Olarak Oyunun Kullanımı.....	49

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	54
5.1. Sonuç.....	54
5.2. Öneriler.....	57

KAYNAKÇA

EKLER

ÖZGEÇMİŞ

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1. Kemanın omuza yerleştirilmesi aşamasında karşılaşılan sorunlar.....	33
Tablo 2. Kemanın omuza yerleştirilmesi aşamasında en sık karşılaşılan sorunlar ...	34
Tablo 3. Kasılma sorunlarıyla ilgili çözüm önerileri.....	35
Tablo 4. Yay tutuşu aşamasında karşılaşılan sorunlar.....	37
Tablo 5. Yay tutuşu aşamasında en sık karşılaşılan sorunlar.....	38
Tablo 6. Baş parmağın kasılması sorununa yönelik çözüm önerileri.....	38
Tablo 7. Yay kullanma aşamasında karşılaşılan sorunlar.....	41
Tablo 8. Yay kullanma aşamasında en sık karşılaşılan sorunlar.....	42
Tablo 9. Yay bastırarak ses üretme sorununa yönelik çözüm önerileri.....	42
Tablo 10. Sol el tutuşu aşamasında karşılaşılan sorunlar.....	45
Tablo 11. Sol el tutuşu aşamasında en sık karşılaşılan sorunlar.....	46
Tablo 12. Dördüncü (serçe) parmağı yuvarlak ve rahat basamama sorununa yönelik çözüm önerileri.....	46
Tablo 13. Baş parmakla kemanın boynunu sıkma sorununa yönelik çözüm önerileri.....	48
Tablo 14. Erken keman eğitimi başlangıç düzeyinde bir öğretim yöntemi olarak oyunun kullanılmasının önemi.....	50
Tablo 15. Erken keman eğitimi başlangıç düzeyinde bir öğretim yöntemi olarak oyunun kullanılması hangi açılardan önemlidir?.....	50
Tablo 16. Erken keman eğitimi başlangıç düzeyinde bir öğretim yöntemi olarak oyunun derslerde kullanılma oranı.....	51
Tablo 17. Derslerde kullanılan oyun türleri.....	51

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Toplumların gelişim süreçlerinde eğitim etkinlikleri en büyük paya sahiptir. İnsanın algılanış biçimi eğitim sürecini de doğrudan etkilemektedir. İnsan, doğumundan itibaren her yönüyle eğitim süreci içinde bulunur. Bu nedenle sahip olunan tüm yönleri içinde barındıracak bir tanım, eğitim sürecini oluşturmada yarar sağlayacaktır.

“İnsan; biyopsişik, sosyal ve kültürel bir varlıktır. Ayrıca bilişsel, devinişsel, duyuşsal ve sezışsel davranışlarıyla bir bütündür” (Uçan, 1994: 9). İlk çağlardan beri insanlar belirli bir toplumsal çevre içinde varlıklarını sürdürmüşlerdir. Bu toplu yaşam şekli insanları iş bölümü yapmaya zorunlu kılmıştır. Zaman içinde gerek teknolojik, gerek fikirsel değişim ve gelişimler insanlara farklı toplumsal roller ve statüler yüklemiştir. Bu teknolojik ve fikirsel değişim ve gelişimlerin diğer nesillere aktarımında ve her bireyin topluma uyum sağlaması sürecinde eğitim kavramı karşımıza çıkar.

“Eğitim insan davranışlarının değiştirilmesi ile ilgilidir. Öyle ise eğitim bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yolu ile ve kasıtlı olarak istendik davranış değiştirme ve meydana getirme süreci olarak tanımlanabilir” (Uçan,1994:48).

Eğitim uygulanış biçimine göre planlı (formal) ve plansız (informal) olmak üzere türlere ayrılır.

“Her toplum öncelikle kendi kültürünün, geleneğinin sürekliliğini sağlamak ister. Dolayısıyla sahip olduğu giyim-kuşam tarzı, yiyecek

ve içecek eřitleri, kendilerine zu yapı ve mimarî gibi maddî kùltürün yanı sıra inançları, değerleri ve töreleri gibi olguları (da) yeni kuşaklara aktaracak tarzda bir eğitim benimsenir. (Bireyler) toplumun etkisiyle şekillenen eğitimin formal ve informal olarak sınıflandırılmasında; kùltürü, toplumsal değer, normlar ve yaptırımları, kuşaktan kuşağa aktarılan ataszü, deyim, ninni vb. sözlü kùltürel ürünleri büyük ölçüde informal eğitim yolu ile; ailelerinden, arkadaş grubundan ve çevrelerinden edinirler” (Tezcan,1991:50-60).

Planlı eğitimde ise bireyler, eğitimin ana boyutları olan bilim, teknik ve sanatla ilgili dzenlenmiş bilgileri, doğrudan devlet ya da devletin denetimi altındaki kurumlara bağlı kalarak, önceden belirlenmiş bir program dahilinde örgün eğitim kurumlarında alırlar. Planlı eğitim bu eğitim kurumlarındaki tüm etkinlikleri kapsar.

Planlı eğitim; bireylerin zihinsel, fiziksel gelişimleri, ilgi ve yetenekleri göz önünde bulundurularak çeşitli yaş gruplarına ayrılmıştır. Yaşlara göre olan bu sınıflama bizi okul öncesi (ilköğretim öncesi) eğitim, ilköğretim, orta ğretim ve yüksek ğretim kavramlarına götürür.

Her birey sosyal bir varlık olarak doğar. Zaman içinde, ailesi ile başlayan bu sosyal varlık alanını genişletir. Bireylerin kişiliklerinin temelleri çok erken yaşlarda atılmaya başlanmaktadır ve kişiliklerini olumlu yönde etkileyecek sosyal çevrelere ihtiyaçları vardır. Bu açıdan bakıldığında yaş gruplarına göre ayrılmış eğitimin okul öncesi (ilköğretim öncesi) eğitim dönemi çok büyük önem taşır.

“Okul ncesi eğitimi, zorunlu öğrenim çağına kadar olan çocukların zihinsel, fiziksel, duygusal ve sosyal gelişmelerini, sistemli bir ortam içinde daha iyi sağlayan, yeteneklerinin gelişmesine yardım eden, onları temel eğitime hazırlayan ve temel eğitim bütünlüğü içerisinde yer alan bir eğitim devresidir” (z,1983:235).

Yaşlara göre yukarıda belirtildiği gibi sınıflandırılmış eğitimin, ğretim programlarına bakıldığında işlenen derslerin konularına göre bilim, teknik ve sanat olmak üzere üç boyutlu olduğunu görebiliriz.

“Sanat eğitimi bireye kendi yaşantısı yolu ile amaçlı olarak belirli sanatsal davranışlar kazandırma ya da bireyin sanatsal davranışlarında kendi yaşantısı yolu ile amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma sürecidir” (Uçan,1994:174).

Sanat eğitimi; resim, müzik, tiyatro vb. gibi dalları içinde barındırır. Sanat eğitiminin en önemli dallarında biri de müzik eğitimidir.

“Müzik eğitimi bireye kendi yaşantıları yolu ile amaçlı olarak müziksel davranışlar kazandırmak ya da bireyin müziksel davranışlarını kendi yaşantıları yolu ile amaçlı olarak değiştirme süreci olarak tanımlayabiliriz” (Müniroğlu,2001: 8-15).

Müzik eğitimi, ulaşılması amaçlanan hedefler, kullanılan araç-gereçler ve süre bakımından kendi içinde üç ana türe ayrılır. Bunlar: genel, özengen (amatör), mesleki (profesyonel) müzik eğitimidir.

Genel Müzik Eğitimi: Herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir yaşam için gerekli ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar ve genellikle ilk ve orta öğretim kurumlarında genel müfredata uygun bir biçimde verilen müzik eğitimidir.

Özengen Müzik Eğitimi: İsteğe bağlı olarak özengen eğitim veren kurumlar ya da kişiler tarafından verilen eğitimidir. Hiç kimse için zorunlu değildir ve bireyin yetenekli olması değil, istekli olması önemlidir.

“(Özengen müzik eğitimi) müziğe ya da müziğin belli bir dalına özengence (amatörce) ilgili, istekli ve yatkın olanlara yönelik olup, etkin bir müziksel katılım, zevk ve doyum sağlamak ve bunu olabildiğince sürdürüp geliştirmek için gerekli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlar” (Ömür,1998:68).

Mesleki Müzik Eğitimi: Genel ve özengen müzik eğitimi ile yetinmeyip, müziği meslek olarak seçmek isteyen kişilere yönelik eğitimidir. Özel yetenek ve ilgi gerektirir.

“Müzik alanının bütünü, bir kolunu ya da dalını, o bütün kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, müziğe belirli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar” (Uçan,1994: 66).

Mesleki müzik eğitimi ülkemizde Konservatuarlarda, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik Bölümlerinde, Üniversitelerin Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Bölümlerinde ve Güzel Sanatlar Fakültelerinin Müzik Bilimleri Bölümünde bu işin uzmanı olan kişilerce yürütülmektedir.

1.1. Problem

Çağdaş eğitim yaklaşımlarıyla birlikte bireylerin meslek seçimlerine yönelik olan faaliyetlere başlama yaşı giderek daha da düşmektedir. Özellikle müzik eğitimin erken yaşlarda başlaması hem çocukların müziksel gelişimini hızlandıracak hem de müziğin içinde bulunan ritim, dans, oyun, söyleme, çalma, dinleme, yaratma gibi etkinliklerle de çocuğun bilişsel, duyuşsal, devinişsel, sosyal ve psikolojik yanlarını güçlendirecektir. Son yapılan araştırmalar ve çoklu zeka uygulamaları müzik eğitiminin, öğrencilerin genel başarısına olumlu etki ettiğini göstermektedir. Bu kapsamda mesleksi müzik eğitimi alma yaşı da okulöncesi (ilköğretim öncesi) eğitim bünyesine girmeye başlamıştır. Türkiye’de erken müzik eğitime yönelik çalışmaların son on beş yılda başladığı gözlemlenmektedir. Uygulanan eğitimin boyutu da her geçen gün artmaktadır. Önceleri daha çok müziksel işitme ve Orff çalgıları ekseninde sürdürülen eğitime sonradan keman, viyolonsel, yan flüt, piyano gibi öğrenilmesi daha karmaşık süreçler içeren çalgılar da eklenmiştir. Bu çalgıların öğrenilmesinin karmaşıklığı ve öğrencilerin yaş gruplarının küçüklüğü çeşitli zorlukları da beraberinde getirmiştir.

Bu çalışmada; erken müzik eğitiminde yer alan çalgılardan biri olan kemanın eğitimi ve öğretimi konusunda sık karşılaşılan sorunlar ve keman öğretmenlerince

uygulanan çözüm yöntemleri araştırılacaktır. Bu çerçevede yanıt aranacak esas problem cümlesi şu şekilde oluşmuştur:

Problem Cümlesi

Erken keman eğitimi (5-7 yaş), başlangıç düzeyinde karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik uzman görüşleri nelerdir?

1. Erken keman eğitimi (5-7 yaş) başlangıç düzeyinde sık karşılaşılan sorunlar nelerdir?
2. Erken keman eğitimi (5-7 yaş) başlangıç düzeyinde sık karşılaşılan sorunların çözümünde keman öğretmenleri hangi öğretim yöntemlerini kullanmaktadırlar?
3. Erken keman eğitimi (5-7 yaş) başlangıç düzeyinde keman öğretmenleri bir öğretim yöntemi olarak derslerinde oyuna yer vermekte midirler?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın genel amacı; erken keman eğitimi başlangıç düzeyinde sık karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik uzman görüşlerini saptamaktır ve bu açıdan önemlidir.

Araştırma sonuçları; erken çocukluk dönemi başlangıç keman eğitimi veren öğretmenlerin çalışmalarında yarar sağlayabilir. Araştırma ayrıca keman öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında kolaylıklar sağlayabilir ve konu üzerine yapılacak diğer çalışmalarda yol gösterici olabilir.

1.3. Sınırlılıklar

- a. Bu araştırma; Ankara Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Erken Müzik Eğitimi Programında, 5-7 yaş grubu başlangıç seviyesi öğrencilerine keman eğitimi veren altı öğretmenin görüşleriyle,
- b. Kaynak tarama ve öğretmenlere uygulanmış olan görüşme yöntemleriyle,
- c. Araştırma için tanınan süreyle,
- d. Ulaşılabilen kaynaklar ile,
- e. Araştırmacının kendi olanaklarıyla sınırlıdır.

1.4. Sayıtlılar (Varsayımlar)

- a. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının, araştırma amaçlarına uygun olduğu,
- b. Görüşme raporlarının doğruyu yansıttığı,
- c. Görüşmeye katılan keman öğretmenlerinin verdikleri yanıtların gerçeği yansıttığı sayıtlılarından hareket edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde 5-7 yaş grubu çocukların keman eğitimi açısından daha iyi anlaşılabilmesi için bedensel, duygusal, bilişsel, devinişsel, toplumsal ve müziksel gelişim süreçlerine yer verilmiştir.

Klavyeli (piyano, org vb.), vurmali (davul, tef, trampet vb.), üflemeli (Blokflüt, yan flüt, klarnet vb.), telli (gitar, arp, mandolin vb.) gibi diğer çalgılara oranla, yaylı çalgılar ailesinden olan keman; özellikle başlangıç aşamasında duruş ve tutuş başta olmak üzere, oldukça karmaşık devinişsel süreçleri içermektedir. Bu davranışların öğrenciye aktarımında, çalgının teknik eğitimi yanı sıra erken yaş çocuklarının bedensel, duygusal, bilişsel, devinişsel, toplumsal ve müziksel gelişiminin de göz önünde bulundurulması gereklidir. Erken yaş çocuklarının tüm bu yanları gözetilerek programlanacak ve uygulanacak keman eğitimi çok daha başarılı sonuçlara ulaşacaktır.

2.1. 5-7 YAŞ GELİŞİM SÜREÇLERİ

İnsanın tüm davranışlarının temeli, kalıtım ve çevrenin etkisiyle sürdürdüğü gelişimine bağlıdır. Gelişim anne karnında başlar ve ölene dek devam eder. Bu nedenle insanın çocukluk, gençlik, yetişkinlik, yaşlılık gibi dönemlerine bakıldığında, her dönemin kendine özgü davranış biçimlerine sahip olduğu görülür.

Gelişim süreci; bedensel, bilişsel, duygusal, devinişsel, toplumsal ve müziksel gelişim gibi birçok yönden ele alınabilir. Bu süreçler birbirleriyle sürekli etkileşim halindedirler. Bu nedenle bir gelişim alanındaki aksama diğer alanları da etkileyecektir. Örneğin; kas gelişimi yavaş ilerleyen bir çocuk, yürümeyi geç öğrenecek ve öğrenene kadar geçen sürede enerjisini tüketemediği için hırçın ve huzursuz davranışlar sergileyecektir.

Gerek kalıtım gerekse çevre faktörleri her birey üzerinde değişik izler bırakacağından büyüme ve gelişim süreci bireyden bireye farklılık göstermektedir. Her ne kadar bireysel farklılıklardan söz edilse de gelişim süreçleri bütüncül bir yaklaşımla incelendiğinde her yaş gurubunda kümelenmiş benzerlikler görülür. Bu benzerlikler, gelişimi dönemlere ayırarak, derinlemesine inceleme olanağı sunmuştur.

“Büyüme temposunda çocuktan çocuğa farklılık olsa da, yani bazı çocuklar daha düşük, bazıları normal, bazılarıysa yüksek büyüme hızı gösterebilir de, büyüme dönemleri düzenlidir ve önceden tahmin edilebilir. Bununla birlikte, her çocuk, gelişmenin kritik noktalarına erken ya da geç ulaşmada az çok değişmez bir eğilime sahiptir” (Yavuzer,2005:34).

Okul öncesi yıllarda çocuk, diğer gelişim dönemlerine oranla oldukça hızlı bir gelişim sergiler. Ayrıca bu dönemde bedensel, bilişsel, duygusal, devinişsel, toplumsal gibi gelişimin farklı yönleri aynı anda ve birbirlerine bağlı olarak bir gelişme grafiği izlerler.

“Hareket gelişiminin en dikkati çeken gelişim yüzü olarak öne çıktığı bu dönemde, zihinsel gelişim de başlangıçta adeta hareket gelişiminin içinde gibi görünür. Duygusal gelişim sosyal gelişime sıkı sıkıya bağlıdır. Dil gelişimi hem konuşma organlarının gelişmesi, hem de çocuğun içinde yaşadığı sosyal çevre ve bu çevrede yaşanan etkileşimle ilgilidir. Bu nedenle okul öncesi dönemde gelişim yüzlerini daima birbirleriyle ilişkili olarak değerlendirmek gerekir.” (Oktay,1999:111).

Oktay'ın 'gelişim yüzleri' olarak adlandırdığı gelişimin farklı yönlerini, derinlemesine incelemek açısından ayrı ayrı ele almak yerinde olacaktır.

2.1.1. Bedensel Gelişim

Çoğu kez devinişsel gelişim süreçlerini içeriyor gibi görünse de bedensel gelişimin konusu çocuğun bedeninde meydana gelen, gözlenebilen ve gözlenemeyen büyümedir.

“Çocuk gelişimi, görünür ve görünmez büyümeyi içerir. Görünür büyüme, bedenin boyutlarında, biçiminde ve oranındaki değişimdir. Görünmez büyüme ise çok kere iç organlarda meydana gelen değişimdir” (Oktay,1999:110-111).

Doğum öncesinden iki yaşına kadar olan dönem bedensel gelişimin en hızlı yaşandığı dönemdir.

“İki yaşından sonra büyüme hızı yine yüksek olmakla beraber bir önceki döneme oranla yavaşlar. İki yaşından sonraki dört yıldan her birinde boyda 5-7 cm, ağırlıkta ise 2-3 kg artma olur. Çocuk altı yaşına geldiğinde 106 cm boyunda, yaklaşık 20 kg ağırlığındadır” (Bektaş,2001:21).

Bedensel gelişim; kalıtım ve çevresel faktörlere (beslenme, sağlık koşulları, genel bakım, iklim şartları vb.) bağlı olarak çocuktan çocuğa farklılık gösterir. Yapılan araştırmalar, tüm çevresel faktörlerin olumlu bir seyir izlediği durumlarda gelişimin de normale oranla daha hızlı olduğu göstermektedir.

Her sağlıklı çocuk ortalama olarak bir beden yapısına sahiptir. Önemli olan beden yapısının zayıflığından ya da gelişmişliğinden çok zihin-beden uyumunun sağlanabilmesidir. Bu uyum, çocuğa yaşamsal ihtiyaçlarını giderebilecek hareket alanı yaratmaktadır. Bu çerçevede devinişsel gelişim karşımıza çıkar.

2.1.2. Devinişsel Gelişim

Bedensel gelişimde söz konusu boy ve ağırlıktaki gelişimken devinişsel gelişim, tüm beden parçalarının birbirlerine uyumunu konu edinir.

“Bu dönemde merkezi ve perifer sinir sisteminde hızlı bir gelişme gözlenir. Merkezi sistem gelişimin genel yasası uyarınca (gelişim baştan bedene doğru oluşur) perifer sisteme oranla daha hızlı gelişir. Bu nedenle çocuklar kas-zihin koordinasyonunda çeşitli güçlüklerle karşılaşır” (Aydın,1999:20).

Beş yaş, gelişim uzmanlarınca ‘altın çağ’ olarak nitelendirilir. Beş yaşındaki bir çocuk kaslarını daha kolay kontrol edebilir. Beden duruşu daha dengelidir. Büyük kasları geliştirmiş, ince kasları da gelişmeye açık hale gelmiştir.

Altı yaşında ise çocuk beş yaşında yapabildiği davranışlarını bir adım daha ileriye götürür. İnce kasları beş yaşına oranla geliştiğinden artık beceri gerektiren el işlerinde daha da ustadır.

“Kendi kendine giyinip soyunabildiği gibi, kendi kendine tuvaletini yapmayı hatta kendi kendini temizlemeyi de başarır” (Oktay,1999:23).

Yavuzer (2005a:216)’in belirlediği, bu döneme ait devinişsel beceriler şöyle sıralanabilir:

- a. İnce bir çizgi üstünde kolaylıkla yürüyebilir.
- b. Oldukça çevik bir biçimde parmak uçlarında koşabilir.
- c. Tırmanma, kaydırdan kayma, sallanma, kazma ve daha pek çok hareket becerisinde etkinleşmiş, ustalaşmıştır.
- d. Ayak değiştirerek sıçrayabilir.
- e. Hareketlerini müziğin ritmine uydurur.
- f. Tek ayak üstünde dengede durabilir ve sıçrayabilir.

- g. Her iki eliyle de sımsıkı tutar, kavrayışı güçlüdür.
- h. Dizlerini bükmeden parmak uçlarına dokunabilir.
- i. Kurallı her çeşit top oyununu oynayabilir.

Yavuzer (2005a:217) bu dönem çocuklarının ince devinişsel becerilerini de şöyle sıralamıştır:

- a. Her iki göz de ayrı ayrı örtüldüğünde tek gözle çok küçük nesnelere eline alabilir ve yeniden yerine koyabilir.
- b. Örneğe bakarak altı küple üç basamaklı merdiven (bazen on küple dört basamaklı merdiven)yapabilir.
- c. Büyük gözlü iğnelere ipliği kendi başına geçirir ve gerçek anlamda dikiş diker.
- d. Yazıp çizerken, resim yaparken, kalemleri ve boya fırçalarını ustaca kullanır.

2.1.3. Bilişsel Gelişim

Bir çocuğu anlamak onun düşünce yapısını kavramakla mümkündür. Bilişsel gelişim; çocuğun dünyayı algılama sürecinde, algılarını, düşüncelerini, öğrendiklerini düzenleme biçimini konu edinir.

Bilişsel gelişim konusunda çalışmalar yapan Piaget, 1920li yıllarda çocukların küçük yetişkinler olduğu görüşünü yıkıp davranış örüntülerinin kendine özgü olduğunu savundu ve çocuk gelişimini dört ana evreye ayırdığı psiko-sosyal kuramını geliştirdi (Sprinthall,1993:155).

Piaget, dünyayı tanımamızı sağlayan zihinsel süreçleri algılama, bellek, muhakeme, düşünme ve kavrama olarak belirlemiştir. Zihin bu süreçlerden geçtikten sonra var olan düşünce işleminden geçerek şemaya dönüşür. “Şema, geçmiş

deneyimlerden oluşan ve şimdiki deneyimleri yorumlamada temel oluşturan zihinsel yapılarıdır” (Yavuzer,2005b:40).

Oluşturulan şema yeni edinilen deneyimlerle özümser ve değiştirilir. Bu değiştirme işlemine de uyum adı verilir. Piaget, algının organizasyonunu bu şekilde grupladıktan sonra çocuk gelişimini duysal hareket, işlem öncesi, somut işlemsel ve soyut işlemsel adlandırmalarıyla dönemlere ayırmıştır.

5-7 yaş dönemi Piaget’in sınıflandırmasında işlem öncesi döneme karşılık gelmektedir. Bu dönemin en önemli özelliği *sembolik fonksiyonun* ortaya çıkmasıdır. Bir önceki dönemde nesnenin kalıcılığını kavrayan çocuk bu dönemde nesnelere sembollerle ifade edebilmeye başlar. Dil gelişiminde sözcük-nesne arasındaki bağlar bu evrede kurulmaya başlar. Fakat bu dönemdeki çocuklar, henüz konular arasında mantıksal ilişkiler kuramazlar (Cohen&Kim,1999).

Piaget’in çocukların bilişsel gelişimini dönemlere ayırdığı bu kuram, sonradan çeşitli tartışmalara konu olmuştur. Paul Chance ve Joshua Fischman “The Magic of Childhood (Çocukluğun Büyüsü)”(1987) adlı makalelerinde bu tartışmaları ve yapılan araştırmaları sunmuştur. Makaleye göre Piaget’in kuramı bazı açılardan eksiklik göstermektedir. Piaget’e göre bellekteki değişimler, algısal yetenekler, öğrenme yeteneği ve zihinsel gelişime diğer bakış açılarının hepsi keskin temellere dayanmaktadır. Yani gelişim dönemleri arasında gözle görülür keskin değişimler vardır. Stanford Üniversitesinden John Flavell; bilişsel gelişimin keskin hatları olmadığını, önemli değişimlerin kademeli olarak aylar ve yıllar boyu sürdüğünü ve esnek bir süreç izlediğini ortaya koymuştur.

Bir diğer tartışma noktası da Piaget’e göre yaşam deneyimlerinin, çocuğun büyüme süreci boyunca doğal olarak artmasıdır. Ancak çocuklar doğal olarak öğrenme stratejileriyle büyümeyebilirler. Kendilerinden büyükleri taklit ederek ve çoklu deneyimler kazanarak büyürler. Problem çözme becerisi kuşkusuz yaşla birlikte

gelişim gösterir ancak daha çok öğrenme davranışlarının gelişimi ile ilgilidir. Meichenbaum, problem çözme becerilerinde, biraz düşünme yöntemi kazanmış olan küçük yaşta çocukların, yaş büyük olan çocuklara göre daha başarılı olduklarını belirlemiştir. Piaget'e göre sistematik düşünme becerisi ergenlik dönemine kadar gelişmezken son yapılan araştırmalar çok değişkenli problemleri daha küçük çocukların kolaylıkla çözebildiğini ortaya koymuştur.

Tüm bu tartışmalar; bilişsel gelişimin, yaşlara göre gruplandırılabilir de olsa, bireysel farklılıklara bağlı olduğunu göstermektedir. Bu çerçevede, öğrenci ile iletişimi geliştirmek, hem öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine hem de yaşam deneyimlerinin çokluğuna bağlı olarak değişmektedir. Bir öğretmenin, çocuğun tüm bu özelliklerini göz önünde bulundurarak ona yeni yaşam deneyimleri kazandırması bilişsel gelişimi için büyük önem taşımaktadır.

2.1.4. Duygusal Gelişim

Öğrenmenin etkililiği, ne kadar çok duyuya hitap ettiğiyle doğru orantılıdır. Eğitim de etkili öğrenme-öğretme süreçlerini amaçladığından birden çok duyuya hitap eden yaklaşımlar geliştirilmektedir. Öğrenci; tüm bedeni, aklı, duyguları ve sezgi yeteneğiyle katıldığı eğitim sürecinden daha iyi sonuçlar elde edecektir. Duygusal gelişim de bu çerçevede ele alınmaktadır.

Duygular insanların sonradan öğrenme yolu ile geliştirdiği içsel davranışlardır. "Bebek, bazı duygusal davranış biçimleriyle birlikte dünyaya gelmez. Tutumlar ve duygular zamanla oluşur ve kazanılır"(Yavuzer,2005b:44). Bahsedilen bu duygular heyecan, korku, kıskançlık, öfke, endişe olarak sıralanabilir.

Heyecan: Diğer tüm gelişim süreçlerinde olduğu gibi heyecanın biçimleri de her çocukta farklı ortaya çıkar. 5-7 yaş dönemindeki çocukların heyecanları sık görülür ama süreklilik göstermeyen bir yapıya sahiptir.

Korku: Türkçe sözlükte korku; gerçek veya beklenen bir tehlike ile yoğun bir acı karşısında uyanan; coşku, beniz sararması, ağız kuruması, kalp, solunum hızlanması vb. belirtileri olan veya daha karmaşık fizyolojik değişimlerle kendini gösteren duygu olarak tanımlanmıştır. Tüm korkuların ortak noktası aniden ve beklenmedik bir biçimde ortaya çıkması ve bu nedenle yeni duruma uyum gösterilememesidir.

“Beş yaşındaki çocuklar duygusal yönden oldukça dengeli görünseler de zaman zaman karanlıktan, kaybolmaktan vb. korkabilirler ve neden korktuklarını anlatmakta da güçlük çekebilirler. Altı yaş çocuğu pek çok şeyden korkmaz, ama hayali durumlardan beş yaşakilerden daha çok endişe duyar. Hırsızlardan, cadılardan, hayaletlerden vb. korkar, işittiği veya seyrettiği filmlerden etkilenebilir”(Oktay,1999:121-222).

Kıskançlık: Bir kimse bir üstünlük gösterdiğinde veya sevilen birisinin, başkası ile ilgilediği kanısına varıldığında takınılan olumsuz tutum olarak Türkçe sözlükte tanımlanan kıskançlık, sürekli ilgi isteğinde olan 5-7 yaş çocuklarının yaşadıkları bir duygudur. Toplumsal kaynaklı olan kıskançlık duygusunu çocuk çevresindeki herkese yönlendirebilir. Erken yaşlarda yaşanan kıskançlık daha çok yeni bir kardeşin çocuğun hayatına katılımıyla başlar. Evin içindeki ilgiyi bir başkasıyla paylaşmaya dayanamayan çocukta kardeşine karşı vurma, ısırma gibi şiddet belirtileri görülebilir.

Öfke: Engelleme, incinme veya gözdağı karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi, kızgınlık, hışım, hiddet olarak tanımlanan öfke, 5-7 yaş döneminde kısa süreli ve geçicidir. “Yapılan incelemelere göre, ilk sekiz yıl içinde bu tepkilerin süresi 5 dakikayı geçmez. Öfkeden hemen sonra çocuğun neşeli bir havaya girdiği görülür”(Yavuzer,2005b:101).

Endişe (anksiyete): Tasa, kaygı, kuşku olarak tanımlanan endişe, hoş olmayan birçok duygunun bir arada yaşandığı karmaşık duygular örüntüsüdür. Endişeyi diğer duygulardan ayıran, sorunun kaynağının ne olduğunun tam olarak bilinmemesidir.

2.1.5. Toplumsal (Sosyal) Gelişim

Her birey doğumundan itibaren sosyal bir çevre içinde yaşar. Önceleri aile ve yakın akrabalarından oluşan bu çevre, içinde bulunulan sosyal ortamlar çeşitlendikçe gelişim gösterir.

Toplum tarafından beğenilme, toplumun beklentilerine karşılık verebilme, kendini toplumun bir parçası olarak görebilme her yaş dönemi için önemlidir. 5-7 yaşlar arasında ana okuluna başlayan çocuklar, bu zamana kadar aile ve yakın akrabalarından kurulu olan toplumsal çevrelerini genişletmeye başlarlar. Önceden kendisini ailesine beğendirmeye çalışan çocuk, bu sefer öğretmene ve okuldaki arkadaşlarına kendini kanıtlama çabası içine girmeye başlar. Bu dönemde çocukların sosyal kabul görebilmeleri bazı etkenlere bağlıdır.

Yavuzer(2005b:106) bu etkenleri şöyle sıralamaktadır.

Çocukların toplumsallaşma yolunda gelişim gösterebilmeleri;

- Sosyal kabul için ne denli arzulu olduklarına,
- Kendi davranışlarını nasıl geliştirebilecekleri hakkında yeterli bilgiye sahip olup olmamalarına,
- Davranışlarıyla sosyal kabul arasında ilişki kurabilecek düzeyde zihinsel yeteneğe sahip olup olmamalarına bağlıdır.

Gelişim süreçleri her ne kadar ayrı ele alınmış olsa da tüm bu süreçlerin birbirlerini etkilediği unutulmamalıdır.

2.1.6. Müziksel Gelişim

Her birey kendi sesiyle birlikte doğar. İçinde bulunulan evren seslerden oluşur ve her birey bu ses evrenine kendi ürettiği seslerle katılır. Sesleri algılama düzeyi yaşa, içinde bulunulan sessel evrene, bireyin fiziksel ve duyuşal özelliklerine göre farklılık gösterir. Müzikal gelişim yakından uzağa, yalından karmaşığa, çevreden evrene doğrudur. Birey öncelikle yakınındaki seslere duyarlı hale gelir. Zaman içinde çevresindeki sessel alan giderek genişler. Bir bebek annesinin kalp atışlarını tanıyarak sessel dünya ile tanışır. Bir yetişkin olduğunda da dünya müziklerini ve çalgılarını ayırt edecek müzikal bilince sahip olur.

“Çocuğun sağlıklı bir doğumla birlikte çıkardığı-ürettiği ilk seslerin ortalama frekans değeri yaklaşık “440”dır. Bu ses çocuğun tüm yaşamı boyunca taşıdığı en temel ve en belirleyici sestir. Başlangıçta “ınga” diyerek çıkardığı seslerin “i”si, “n”si ve “g”si atılınca-ayıklanınca geriye “a” kalır. Bu sestten ilkin çocuğun sessel dili ve ona asılı-onunla iç içe olan müziksel dili, sonra da giderek sözel dili oluşur ve gelişir. Bu nedenledir ki “a=440” değeri, çocuğun müziksel yapısında ve gelişiminde bir çok bakımdan çok temel bir nitelik taşır” (Uçan,1994:3).

Bebek doğum anında çıkardığı bu ilk sestten sonra gerek kendi sesleriyle gerekse çevresindeki eşyalara veya çalgılara ait seslerle müzikal dünyaya katılır.

“Çocuğun çalgısal davranışları belli bir gelişim izler. Bunlar sırasıyla solunma, vurma, çarpma, sallama, üfleme, ditme, sürtme, dokunma ve kurma davranışlarıdır” (Uçan,1994:21).

Genel olarak müziksel davranış gelişimi, kesin sınırları olmamakla beraber, yaşlara göre düzenlenmiş gelişim evreleri ile açıklanabilir. İngiltere Ulusal Televizyonu BBC'nin müziksel gelişim evreleri üzerine yaptığı araştırma sonuçlarına göre söz konusu evreleri doğumdan önce, 0-18 ay, 18 ay-3 yaş, 3-5 yaş, 5-7 yaş, 7-11 yaş, 11-16 yaş ve 16 yaş üstü olmak üzere sekiz yaş grubu halinde inceleyebiliriz. Bu araştırmanın konusu 5-7 yaş çocuklarını kapsadığından sadece bu yaş grubu çocuklarının müziksel gelişim süreçleri açıklanacaktır.

5-7 Yaş Müziksel Gelişimi

(http://www.bbc.co.uk/music/parents/yourchild/childdev_chart.shtml)

- Bu dönemde çocuğun sesi gelişir ve yeni bir ton kazanır.
- Daha uzun müzikal parçaları akıllarında tutup basit müzikleri çözümleyebilirler.
- Basit vürmalı çalgıları, klavyeli çalgıları çalabilirler.
- Özellikle erkek çocuklar bu dönemde cesaretlendirilmezlerse şarkı söylemeyi bırakırlar ve müzik ihtiyaçlarını bir çalgı çalarak karşılama yoluna giderler.

BBC'nin araştırmasına ek olarak çocuk gelişimi ve eğitimi uzmanı Ayşe Ürfioğlu (1989:11) da 5-7 yaş çocuklarının müziksel gelişim becerilerini şöyle sıralamıştır:

- Vurgulu müzik aletlerini çalma becerisi gelişir.
- Müzik aletlerini hayali olarak kullanmaya başlayabilir.
- Müziği tanımlamak ve tartışmak için yeterli kelime hazinesi kazanmaya başlar.
- Müzik aleti çalınırken ve müziğe uygun hareketler yapılırken düzgün ritim vuruşları yapabilir.
- Müzik alanında kazandığı bilgi ve becerilerle gurur duyar.

Erdemli (1995:10) de 5-7 yaş çocuklarındaki müziksel becerileri şöyle sıralamıştır:

- Dinlediği müzik hakkında yorumunu belli eder.
- Yüksek-alçak, uzun-kısa gibi ses kavramlarını ayırt eder.
- Melodiye göre hareket eder.
- Melodideki ritmik örnekleri kolaylıkla ayırır.
- Melodi içinde kendisine gösterilen ritmik örnekleri tekrarlar.
- Basit bestelerle tanıdık besteler arasında ilişki kurar.
- Orkestra enstrümanlarını seslerine göre ayırır.
- Sınırlı da olsa enstrüman çalarken şarkı söyleyebilir.
- Ritmik modele uyarak şarkısını söyler.
- Çoksesli müzik parçalarında sözel eşlik yapar.
- Melodiye eşlik yaparken sıçrama, adımlama yapar.
- Vurmalı çalgılarda enstrüman kullanarak melodinin ritmine, nota değerlerine ve melodiden çıkardığı anlama göre yumuşak ve sert vuruşlarla karşılık verir.
- Müziğe drammatizasyon katar.

Yukarıda maddelenerek sıralanmış olan müziksel gelişim becerileri diğer tüm alanlarda olduğu gibi her çocukta aynı zaman ve biçimde ortaya çıkmaz. Bazı çocuklar diğerlerine göre müziksel algılarının açıklığı ve özel yetenekleri sayesinde çok daha üst aşamada olabilirler. Planlama yapılırken bu yetenek düzeyi de göz önünde bulundurulmalıdır.

2.2. 5-7 YAŞ DÖNEMİNDE OYUN

Çocuk denince ilk akla gelen sözcük 'oyun'dur. Çocuklar oynadıkları oyunlar sayesinde çevreleri ile uzlaşmayı, sosyal yaşama uyum sağlamayı, etraflarındaki nesnelere niteliklerini kavramayı, paylaşmayı ve haklarını korumayı öğrenirler.

Oyun; çocuğun sıkılmadan, keyif alarak yaptığı, başarısızlık duygusunu hissettirmeden dünyayı keşfetmesini sağlayan tek araçtır. Bunun yanı sıra oyun sırasında çocuklar devinişsel, bilişsel, duyuşsal ve sezışsel yönlerini geliştirme olanağı bulurlar.

Oyunun çocukların hayatında bu kadar büyük bir yeri olduğunu gören eğitimciler, erken yaş eğitim yöntemlerinde ve programlarında oyuna da yer vermeye başlamışlardır. Bu aşamada 'oyun' kavramı karşımıza çıkmaktadır.

Oyunun tanımı konusunda bir çok fikir öne sürülmüş hangi davranışların oyun olarak kabul edilebileceği uzun süre tartışılmıştır. Gözlenen davranışın oyun olup olmadığına karar verilebilmesi için araştırmacılar oyun ölçütleri geliştirmişlerdir.

Rubin, Fein ve Vandenberg'in geliştirdiği altı oyun ölçütü aşağıdaki gibidir (Pellegrini,1988:208).

- Güdüleyici olması
- Başından sonuna kadar dikkat çekici olması
- Çocukları keşfetmeye yönlendirmesi
- Gerçeğin taklit edilmesine dayalı olması
- Belirli kuralların olmaması
- Çocukların aktif katılımında ve paylaşımında bulunması

Benzer bir sınıflamayı Kransnor ve Pepler (1980) benimsemişlerdir. Kransnor ve Pepler'e göre bir davranışın oyun olarak kabul edilebilmesi için dört önemli ölçüt vardır.

- Esneklik
- Olumlu etki
- Taklit
- Güdülenme

Bu ölçütleri kapsayan Dönmez'in oyun tanımına burada yer vermek uygun olacaktır.

“Oyun, belli bir amaca yönelik olan veya olmayan, kurallı veya kuralsız gerçekleştirilen fakat her durumda çocuğun isteyerek ve hoşlanarak yer aldığı fiziksel, bilişsel, dil, duygusal ve sosyal gelişiminin temeli olan gerçek hayatın bir parçası ve en etkili öğrenme sürecidir”(Dönmez,1997:115).

Tüm gelişim süreçlerinde olduğu gibi çocukların oynadıkları oyunlar da yaşlarına göre farklılık göstermektedir. Başlangıçta yalnız başına oynamayı seçen çocuk giderek sosyalleşme göstererek oyununa başka insanları da ortak eder.

“Beş yaşındaki çocuk için arkadaşları ile birlikte olmak, onlarla oyuncakları, oyundaki rolleri paylaşmak en çok hoşlandığı etkinlikler arasında yer alır. Altı yaşlarına geldiğinde ise çocuk artık arkadaşlarıyla iş birliği içinde birlikte olmayı; çok kere yalnız oynamaya, hatta sevdiği anne babası ile birlikte olmaya bile yeğleyebilir” (Oktay,1999:256).

Oyun, yukarıda belirtilen ölçütler göz önünde bulundurularak gruplandırılmış türlere sahiptir. Keşfedici oyun, fiziksel oyun, yapı-inşa oyunu, hayali oyun ve sosyal oyun olarak isimlendirilmiş her oyun türünün duyulara ve becerilere göre geliştirilmiş alt başlıkları vardır (Görme duyusuna yönelik, yürüme becerisi kazandırmaya yönelik oyunlar gibi).

Bu oyun türleri kendiliğinden çocuk tarafından da gerçekleştirilebildiği gibi planlanması halinde ‘eğitsel oyunlar’ başlığı altında eğitim öğretim etkinliklerinde de etkili birer araç olarak kullanılabilir. Özellikle okul öncesi eğitim veren kurumlarda; oluşturulan programlar ve oyun bahçeleri, bulmacalar, oyuncaklar, kuklalar vb. gibi sınıflarda buldurulan oyun araçları, çocukların yaşam deneyimlerini oyun sayesinde arttırmak amacıyla tasarlanmışlardır.

Okul öncesi müzik eğitimcileri de oyunun çocuğun yaşamındaki yerini ve önemini kavrayarak oyunlarla müzik eğitim yöntemleri geliştirmişlerdir. Bu

yöntemlerden en sık kullanılanı C.Orff'un geliştirdiği, vurmali çalgılar kullanılarak ritimsel temele dayandırılan, yaratıcı drama ve oyunun da etkili bir biçimde kullanıldığı müzik öğretim yöntemidir. Orff'dan başka Dalcrose da dans ve ritmik jimnastik temelli bir müzik öğretim yaklaşımı benimsemiştir.

Erken yaş keman eğitiminde, ana dili öğrenme biçiminden hareketle S.Suzuki'nin oluşturduğu ve kendi adını verdiği keman öğretim yöntemi de yukarıda bahsedilen eğitsel oyunları içermektedir. Bu oyunları açıklamadan önce Suzuki yönteminden ve temel felsefesinden bahsetmek yerinde olacaktır.

2.3. ERKEN KEMAN EĞİTİMİ

Erken keman eğitimi, 20. yüzyılın başına kadar geleneksel yöntemlerle yürütülmekteydi. Bu yaklaşımda, çocukların küçük yetişkinler olarak algılanmasının payı büyüktür. Dönemin gelişim psikologları yaptıkları çalışmalarla bu görüşü yıkararak çocukların farklı ve kendine özgü davranış örüntülerine sahip oldukları görüşünü benimsediler. Bu yaklaşımın benimsenmesi ile beraber çocukların eğitim öğretim etkinliklerinin de değiştirilmesi süreci başladı. Erken yaş keman eğitiminde de bu yaklaşımın en ünlü temsilcisi S.Suzuki'dir.

S. Suzuki; uzun yıllar yaptığı gözlemler ve çalışmalar sonucunda, keman öğrenimini ana dil öğrenimiyle ilişkilendirmiş ve her çocuğun ana dilini öğrendiği gibi keman da çalabileceği görüşünü savunmuştur. "Suzuki herhangi bir milliyete sahip bir çocuğun, zeka düzeyine bakılmaksızın kendi anadilini rahatça konuşabildiğini, 5 yaşındaki bir çocuğun yaklaşık 4000 sözcüğü anımsayabildiğini fark etti."(Kıvrak,1994:4) Suzuki, bu keşfinden yararlanarak aynı dil öğreniminde olduğu gibi, çocuklara henüz anne karnındayken keman repertuarından parçalar dinletmeye başlamıştır. Böylece doğumdan önce müziğe karşı bir kulak dolgunluğu kazandırmayı hedeflemiştir. Doğumdan sonra da müzik dinleme aktif olarak devam etmektedir. Çocuk keman çalmaya ise üç yaşından itibaren başlatılmaktadır.

Suzuki yönteminde çocuk, kemana başlama düzeyine geldiğinde sanıldığı gibi aksine grup dersleriyle değil bireysel derslerle başlar. Keman eğitimi, bedensel, işitsel, görsel gibi birçok duyunun da eğitimi anlamına geldiğinden bire bir çalışma gerektirmektedir.

“Suzuki metodu bilinen anlamda bir grup eğitime dayanmamaktadır. Suzuki, öğrencilerin hem birbirleri için, hem de beraber çalmaları için olanak yaratılmasını tavsiye etmiştir. Bu nedenle, Suzuki eğitiminin temeli bir öğretmen ve bir öğrenci ile yapılan bire bir eğitim olmasına rağmen, bazen 3 veya 4 öğrenci aynı derste beraber eğitim almaktadırlar. Bu durumda, öğretmen yalnızca bir öğrenciye ders verirken, diğer öğrenciler de onları izlemektedirler” (Tecimer Kasap,2005:122).

Suzuki, öğrencilerin etkileşimlerini sağlamak amacıyla grup çalışmalarına da yer vermiştir. Bu amaçla aynı düzey öğrencilerinin aynı eseri ünison olarak çaldığı oda konserleri düzenlemiş, düetler bestelemiş ve piyano eşlikleri yazmıştır.

Suzuki, grup derslerinin öğrencinin motivasyonunu arttırdığı ve grup içi etkileşim sayesinde keman eğitimi kolaylaştırdığı görüşündedir. Öğrenciler birbirlerini çalarken gözlemlemekte ve kendilerindeki olası eksiklikleri fark edebilmektedirler.

Suzuki kendi adıyla anılan yöntemini geliştirirken birtakım amaçlara ulaşmayı hedeflemiştir. Suzuki metodunun amaçları genel olarak şöyle özetlenebilir. (Tecimer Kasap,2005:118)

- Çocuklara 3 veya 4 yaşlarında başlamak üzere çalgı eğitimi vermek,
- Sürekli olarak, mümkünse doğumdan itibaren çocuklara müzik dinletmek,
- Çalgı eğitimine başladıktan sonra nota eğitimine geçmek,
- Verilen aktiviteleri her gün sürekli olarak tekrarlatmak (Suzuki çocuklara “sadece yemek yediğiniz günler çalışın” diye tavsiyede bulunmuştur),

- Doğal bir yolla başkaları ile ve başkalarının önünde müzik yapmak,
- Diğer öğrencilerin derslerini izlemek ve haftada bir kez grup dersi yapmak,
- Aile işbirliğini sağlamak,
- Pozitif bir öğrenme ortamı hazırlamak,
- Çocukların, evlerde küçük, konser salonlarında ise büyük boyutlarda konserler vermelerine olanak sağlamak,
- Eğitilmiş öğretmenlerin vereceği yüksek standartlarda eğitim sağlamak,
- Dünyanın dört bir tarafındaki Suzuki öğrencileri ile müzik dili aracılığı ile sosyal bir iletişim kurabilmek.

Suzuki, yukarıdaki amaçlarını gerçekleştirebilmenin ancak sevgi yolu ile olabileceğini söylemiş, çocuklara sevgi ile yaklaşılması gerektiğini savunmuştur. Sevgi dolu pozitif bir ortamın grup derslerindeki etkileşim ve oynanan oyunlar sayesinde sağlanabileceği düşünülmüştür.

Grup derslerinde rahatlığı, eşgüdümü ve özgürlüğü sağlamaya yönelik bazı oyunlar aşağıda tanıtılmıştır (Lee,1992:51).

1. Sırayla ayak uçlarına, dizlere, bele, omuza, buruna, kulaklara ve başa dokunun sonra tekrar iki elle dokunarak ayak uçlarına kadar inin. Bunu yavaş olarak yaptıktan sonra kademe kademe hızlandırın. Ardından hareketleri karıştırarak rasgele atlamalar yapıp oyunu geliştirin.

2. Bir parça çalınırken odanın etrafında ritme göre el çırparak yürüyün.

3. Öğrencinin sol elini kullanmadan kemanı tutmasını sağlayın. Ardından gösterilen yerde yürümesini isteyin.

4. Keman tutuşunda aşırı uçları deneyin:

- Kemanın salyangozunu gökyüzüne bakacak şekilde yukarı doğru tutun.
- Kemanın salyangozunu zemine bakacak şekilde aşağıya doğru tutun.
- Kemanı normal tutuşa getirin ve hangi duruşun daha rahat olduğunu öğrencilere sorun.

5. Beden duruşunda doğru dengeyi öğretebilmek için öğrenciden sağ ayağını kaldırmasını ve sol ayağı üzerinde dengede durmasını söyleyin. Ardından ayak değiştirerek tekrarlayın.

6. İşitme eğitimi için öğrencilerden gözlerini kapatmalarını isteyin. Onlara bir nota çalın ve hangi nota olduğunu bilmelerini isteyin.

7. Sağ ya da sol ele odaklanmak için çocuklardan biri kemanı tutarken diğeri yayı kullansın.

8. Öğrencilerin bir parçayı çok iyi bildiklerinden emin olmak için iki ya da daha fazla gruba bölün. Bir grup parçayı çalmaya başlasın. Öğretmenin el çırpmasıyla diğer grup önceki grubun kaldığı yerden parçaya devam etsin.

9. Bir parçanın ortasında öğretmenin “don” demesiyle herkes heykel gibi hareketsiz durmalıdır. Bu öğretmene kemanı, yayı ve beden duruşunu kontrol etmek için çok iyi bir fırsat sağlar.

10. Öğrenciler bir parçayı çalmaya başlarlar. Öğretmen “dur” dediğinde, bir daha “çal” diyene kadar, içlerinden sessiz bir biçimde aynı tempoda sayarlar ya da parçayı söylerler. Bu oyun öğrencilerin ritim yeteneklerini geliştirmeye yardımcı olur.

Keman Eğitime Başlama Yaşı

Keman eğitimine başlama yaşı her dönemde tartışılan bir konu olmuştur. İbrahim Güleç'in (1994) "Türkiye'de ortaöğrenim dönemi 12-18 yaş grubunda keman eğitim ve öğretiminin esasları" adlı araştırmasında görüşlerine yer verilen Keman Eğitimcileri Prof.Dr.Edip Günay ve Prof.Dr.Ali Uçan, Türkiye şartlarında kemana başlama yaşının 7 olarak belirlenebileceğini söylemişlerdir. Buna karşıt olarak Suzuki, doğum öncesi dönemde keman repertuarını dinleterek kemanla öğrencinin tanışmasını sağlamakta, pratik olarak da üç yaşında başlanabileceğini savunmaktadır.

Genel gelişim, müziksel gelişim ve keman eğitimi açısından bakıldığında gerek fiziksel gerekse bilişsel gelişimin olgunlaşması beşinci yaştan itibaren başlar. Gelişim süreçlerini açıklarken de bahsedildiği gibi beş yaşından itibaren çocuk artık sorumluluk alabilen, başladığı işi bitirmek isteyen, başarılarıyla gurur duyan, hareketlerini kontrol edebilen, büyük kasları gelişmiş, ince kasları gelişmeye uygun bir birey haline gelir. Dünyaca ünlü keman sanatçılarının hayat hikayelerine bakıldığında yeteneklerinin yanı sıra erken yaşlarda başladıkları ve bu sayede daha başarılı oldukları görülmektedir. (örn: Suna Kan 5, Itzhak Perlman 5 vb.) Bu nedenle her çocukta farklı şekillerde görülse bile tüm gelişim süreci dikkate alındığında kemana başlama yaşı beş olarak önerilebilir. Bu araştırma da keman eğitimine başlama yaşı olarak beş yaşını baz almıştır.

2.4. TÜRKİYE'DE ERKEN KEMAN EĞİTİMİ

Türkiye'de keman eğitimi çalışmaları, kurumsal olarak Konservatuarlarda, Üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakülteleri, Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri ile Müzik Öğretmenliği bölümlerinde ve Güzel Sanatlar Liselerinde yürütülmektedir. Adı geçen kurumlarda keman çalmaya başlama yaşı 12-18 yaş arasında

değişmektedir. Burada da başlama yaşı göz önüne alınarak bir erken keman eğitiminden bahsetmek mümkün değildir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında bir devlet politikası olarak 1948’de çıkarılan Harika Çocuklar yasası ile erken yaşta üstün müzik yeteneği gösteren çocuklara yurtdışında eğitim fırsatı tanınmış, bu yasadan yararlanan küçük sanatçılar bugünün dünyaca ünlü başarılı sanatçıları arasında yerlerini almışlardır. Ancak sonradan ödenek yetersizliği nedeniyle bu yasa da uygulanmamıştır. Böylece erken yaş keman eğitimi özel dersanelere ve özel derslere bırakılmıştır. Özel dersanelerde ve derslerde verilen eğitimin niteliği de her zaman tartışmalı olmuştur.

Türkiye’de erken keman eğitimi ile ilgili çalışmalar son 15 yılda hız kazanmıştır. Bu konuda ilk olarak 1994 yılında Bilkent Üniversitesinin bünyesinde bir Erken Müzik Eğitimi programı kurulmuştur. Bu programa yetenek sınavıyla kabul edilen 4-10 yaş arası çocuklara solfej, çalgı, müzik tarihi gibi dersler verilmektedir.

Bilkent Üniversitesi’nin bu girişiminden sonra Hacettepe Üniversitesi de Konservatuar bünyesinde bir Erken Müzik Eğitimi kurma çalışmalarına başlamıştır.

Adı geçen çalışmalar Türkiye’de erken keman eğitimi açısından umut verici olsa da kuşkusuz yetersiz kalmaktadır. Erken Müzik Eğitimi programlarının yurt çapında yaygınlaştırılması gerekmektedir.

2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde; yapılan literatür taraması sırasında bulunan, konu ile dolaylı olarak ilişkili bazı çalışmalara yer verilmiştir.

Yüksek Lisans Tezi olarak “Türkiye’de Keman Eğitim-Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Bir Araştırma” Yalçın (2001) tarafından yapılan araştırmada anket yöntemi kullanılmış olup keman eğitiminde karşılaşılan sorunlar saptanmıştır.

Yüksek lisans tezi olarak “Türkiye’de ortaöğrenim dönemi 12-18 yaş grubunda keman eğitim ve öğretiminin esasları” adıyla Güleç (1994) tarafından yapılan araştırmada bilirkişiler ile görüşme yöntemi kullanılmış, Türkiye’de keman eğitiminin genel durumuna da yer verilmiştir.

Yüksek lisans tezi olarak “Bilkent Üniversitesi erken müzik eğitimi programına devam eden 48-56 aylık çocukların müzik becerilerinin gelişiminin incelenmesi” adıyla Erdemli (1995) tarafından yapılan araştırmada 48-56 aylık çocukların ritimsel algı ve eşlik becerilerinin belirlenmesinde deney gözlem yöntemi kullanılmış ve çocukların müzikal gelişimlerinin olumlu yönde olduğu ispatlanmıştır.

Yüksek lisans tezi olarak “Okul öncesi (3-6 yaş grubu) çocuklarının müzik eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve çözümleri üzerine bir araştırma” adıyla Bektaş (2001) tarafından yapılan betimsel araştırmada anket yöntemi kullanılmış olup okul öncesi müzik eğitimin sorunları ve önemi üzerinde durulmuştur.

Yüksek lisans tezi olarak “ Türkiye’de erken müzik eğitimi kurumları olan çocuk korolarının meslek seçimine etkisi” adıyla Yüksel (1996) tarafından yapılan araştırmada kaynak tarama ve görüşme yöntemleri kullanılmış olup erken müzik eğitiminin önemi üzerinde durulmuştur.

Yüksek lisans tezi olarak “Okul öncesi müzik eğitiminde Orff öğretisinin müziksel beceriler üzerindeki etkileri” adıyla Uçal (2003) tarafından yapılan araştırmada literatür tarama yöntemi kullanılmıştır. Okul öncesi müzik eğitiminde

ritimsel doğaçlama ve oyun yöntemini kullanan Carl Orff'un çocukların müziksel gelişimine olumlu etkide bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Yüksek lisans tezi olarak "Müzikli oyunların çocuk gelişimine etkisi" adıyla Kılık (2001) tarafından yapılan araştırmada literatür tarama yöntemi kullanılmış olup müzikli oyunların çocukların müzikal gelişiminin yanı sıra zeka ve dil gelişimine de olan katkıları vurgulanmıştır. Okul öncesi müzik etkinliklerinin daha planlı bir halde yürütülmesi gerektiği savunulmuştur.

Yüksek lisans tezi olarak "6-8 Yaş Çocukları için piyano Başlangıç Aşamasında Öğrenmeyi Hızlandırıcı ve Pekiştirici Görsel Egzersizler" adıyla Onuray (1998) tarafından yapılan diğer bir araştırma kaynak taraması ve gözlem yöntemleri ile yapılmıştır. Araştırmada 6-8 yaş çocuklarının piyano derslerinde öğretmenlerin öğrencilere görsel materyaller kullanmasının önemi ve bununla ilgili başlangıç metodlarından görsel ağırlıklı olanların seçilmesinin önemli olduğunu vurgulamıştır.

Yüksek lisans tezi olarak "Okul Öncesi Çocuklarda Piyano Eğitimi" adıyla Halvaşı (1989) tarafından yapılan bir diğer araştırmada ise okul öncesi çocuklarda piyano eğitimi süresince çeşitli oyunlar oynanması ve öğretmenin eşlik etmesi gerekliliği kaynak tarama ve gözlem yoluyla elde edilmiş olup sonuç olarak da çocukların piyano eğitiminde oyunların ve eşliklemenin önemli olduğu saptanmıştır.

Yüksek lisans tezi olarak "Türkiye'de 3-6 yaş grubu çocukların ses sınırları, şarkı söyleme becerileri ve müzikal düzeylerinin incelenmesi" adıyla Kürklü (2003) tarafından yapılan bir diğer araştırmada literatür taraması ve deney-gözlem yöntemleri kullanılmıştır. 3-4 yaş ile 5-6 yaş grubu çocuklarının müzikal becerilerinin benzerlikler gösterdiği, derslerde uygulanacak oyun destekli öğretimin bu müzikal becerilerin gelişiminde olumlu etki yarattığı sonucuna varılmıştır.

Yüksek lisans tezi olarak “Çorum il merkezinde okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin oyun etkinliklerini planlama, uygulama ve oyuncak seçimi, kullanımını becerilerinin incelenmesi” adıyla Demirdalıcı (2003) tarafından yapılan araştırmada literatür tarama ve anket yöntemleri kullanılmıştır. Öğretmenlerin %78.9’unun oyunla ilgili eğitimsel amaçların belirlenmesine, oyun kapsamındaki etkinliklerin seçilmesine, oyun için gerekli araç-gereç ve oyuncakların belirlenmesine dikkat ettikleri; %51.6’sının da oyunlar sırasında müzik çalışmalarını kullandıkları tespit edilmiştir.

Yüksek lisans tezi olarak “Okul öncesi 5-6 yaş grubu kız ve erkek çocukların motor gelişimlerinin sağlanmasında oyunun yeri ve önemi” adıyla Küçükaya (1989) tarafından yapılan araştırmada gözlem yöntemi kullanılmış oyunun belirtilen yaş grubu çocuklarının motor gelişimlerinde olumlu etkisi bulunduğu ispatlanmıştır.

Yüksek Lisans Tezi olarak “Piyano Öğretiminde Pedagojik Yaklaşımın Önemi Üzerine Bir Araştırma” Ömür (1998) tarafından yapılan araştırmada piyano öğretiminin pedagojik yönü vurgulanmıştır.

Yüksek Lisans Tezi olarak “Suzuki Yöntemi İle Piyano Eğitimi” Kıvrak (1994) tarafından yapılan araştırmada çocuk keman eğitiminde oyunlarla pekiştirilmiş olarak kullanılan Suzuki metodunun piyanoya da uygulanabilirliği vurgulanmıştır.

Doktora tezi olarak “4-6 yaş çocuklarına uygulanan müzik eğitiminin müziksel ses ve işitsel algı gelişimlerine etkileri” Göncü (2002) tarafından yapılan araştırmada deney gözlem yöntemi kullanılmış olup müzik eğitimi alan 4-6 yaş çocuklarının müziksel ses ve işitsel algı gelişimlerinin müzik eğitimi almayanlara göre olumlu yönde olduğu kanıtlanmıştır.

Müzikal sanatlar doktorası tezi olarak “The Companion book to S. Suzuki’s Suzuki violin school, volume 1” Hofeldt (2000) tarafından yapılan araştırma, Hofeldt’in kendi derslerindeki deneyimlerine dayalı olarak Suzuki metodu 1. kitaptaki parçaların keman tekniği açısından analizi ve uygulanabilecek ön çalışma metotlarını içermektedir.

Müzikal sanatlar doktorası tezi olarak “The Suzuki beginner: A teacher’s guide to the Suzuki principles of violin” Lee (1992) tarafından yapılan araştırma, Suzuki metodu, boyutları ve karşılaşılan sorunlar hakkında geniş bilginin yanı sıra derste uygulanabilecek çeşitli oyunları da içermektedir.

Sanatta yeterlik tezi olarak “Çocukların Erken Piyano Eğitimi Üzerine Bir Araştırma’ Molla (2002) tarafından yapılan bir diğer araştırma kaynak tarama ve deney-gözlem yöntemiyle yapılmış olup yapılabilecek egzersizlere ve çeşitli nota öğretim yöntemlerine değinilmiştir. Araştırmanın sonucu olarak ise daha farklı materyallerin geliştirilmesi gerektiği ve çocukların bu tip görsel, işitsel ve dokunsal materyallerle daha çabuk öğrendiği ortaya çıkmıştır.

Sanatta yeterlik tezi olarak ‘okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubundaki çocukların ritim (tartım) algılamalarının incelenmesi’ adıyla Mertoğlu (2002) tarafından yapılan araştırmada 5-6 yaş grubu çocukların genel ritim algıları, ritim söyleme ve ritim vurma düzeylerinin yaşlara göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Erken çocukluk eğitiminde sanat sempozyumu bildirisi olarak “Ağaç yaşken eğilmeli ve Türk çocukları, ‘nitelikli müzik’ ile okul öncesi dönemde tanıştırılmalıdır.” Özeren (2004) tarafından sunulan bildiride günümüz okul öncesi müzik eğitiminin işlerliği üzerinde durulmuş ve müzik eğitiminin tüm okul öncesi kurumlarda yaygınlaştırılması gerektiği vurgulanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. Yöntem ve Araştırmanın Modeli

Bu bölümde araştırmada izlenen yöntem, araştırma modelleri, araştırma evreni ve örnekleme, verilerin toplanması ve çözümlenmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Bu araştırma; “Erken keman eğitimi (5-7 yaş), başlangıç düzeyinde sık karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik uzman görüşleri nelerdir?” sorusunu yanıtlamaya çalışan betimsel bir araştırmadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini Ankara Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Erken Müzik Eğitimi Programında başlangıç keman eğitimi veren toplam altı öğretmen oluşturmaktadır.

Evren ve örneklem örtüştüğünden örnekleme yoluna gidilmemiştir.

3.3. Verilerin Toplanması, Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmanın veri tabanını oluşturan kavramsal çerçeve bölümünü oluşturma aşamasında kaynak tarama yöntemi kullanılmıştır.

Belirlenen alt problemlerin aydınlatılması bağlamında Erken keman eğitimi (5-7 yaş) başlangıç düzeyinde sık karşılaşılan sorunlar, bu sorunların çözümüne yönelik olarak Bilkent Üniversitesi Erken Müzik Eğitimi Programının keman öğretmenlerinin önerdiği çözümler ve bir öğretim yöntemi olarak derslerde oyunun kullanılıp kullanılmadığının tespitine ilişkin veriler hazırlanan görüşme soruları ile toplanmıştır. Görüşme, birebir görüşme yöntemiyle uygulanmıştır. Görüşme soruları açık uçlu sorulardan oluşmuş ve her bir öğretmen en sık karşılaştığı soruna yönelik çözüm önerilerini belirtmiştir. Görüşmecilerin isimleri istekleri doğrultusunda saklı tutulmuştur.

Görüşme yöntemi ile elde edilen bulguların frekans değerleri ve yüzde oranları hesaplanarak tablolaştırılmıştır. Tablolar betimsel analiz ile içerik analizi yapılarak yorumlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde; Bilkent Üniversitesi Erken Müzik Eğitimi Programında 5-7 yaş grubu öğrencilerine keman eğitimi veren öğretmenlerin başlangıç düzeyinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerilerini tespit etmek amacıyla yapılan görüşmelerde alınan yanıtlar ve edinilen bulgular yorumlanmıştır.

Keman öğretmenlerinin, 5-7 yaş başlangıç seviyesinde karşılaştığı sorunları sistemli bir şekilde incelemek amacıyla keman tutuş aşamaları kemanın omuza yerleştirilmesi, yay tutuşu, yayı kullanma, sol el tutuşu adlarıyla dört ana başlık altında ele alınmıştır.

4.1. Kemanın Omuza Yerleştirilmesi

Keman öğretmenlerine ilk olarak kemanın omuza yerleştirilmesi konusunda karşılaşılan sorunların neler olduğu sorulmuş, verilen yanıtlara göre karşılaşılan başlıca sorunların frekans dağılımları ve yüzde oranları tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Kemanın omuza yerleştirilmesi konusunda karşılaşılan sorunlar

Kemanın Omuza Yerleştirilmesi Konusunda Karşılaşılan Sorunlar	N	f	%
1. Omuzu ve çeneyi kasma	6	6	100
2. Genel vücut gerginliği	6	6	100
3. Kemanı göğüse yakın (fazla önde) tutma	6	5	83.3
4. Omuz kaldırma	6	4	66.6
5. Kemanı sırta yakın(fazla geride) tutma	6	2	33.3
6. Boynu sağa ya da sola fazla eğme	6	2	33.3
7. Çeneliği doğru olarak yerleştirememe	6	2	33.3
8. Kemanın eksenini aşağıya doğrultma	6	1	16.6

Tablo 1’de görüldüğü gibi; kemanın omuza yerleştirilmesi konusunda, ‘omuzu ve çeneyi kasma’ ile ‘genel vücut gerginliği’ bütün öğretmenler tarafından (%100) sorun olarak belirtilmiştir. Bunların yanında altı öğretmenden beşi (%83.3) ‘kemanı göğüse yakın (fazla önde) tutma’, dördü (%66.6) ‘omuz kaldırma’ sorunu ile karşılaştığını bildirmiştir. İkişer öğretmen (%33.3) ‘çeneliği doğru olarak yerleştirememeye’, ‘kemanı sırta yakın (fazla geride) tutma’, ‘boynu sağa ya da sola fazla eğme’ sorunlarıyla karşılaştığını belirtirken, yalnızca bir öğretmen (%16.6) ‘kemanın eksenini aşağıya doğrultma’yı bir sorun olarak ele almıştır.

Öğretmenlere ikinci olarak, kemanın omuza yerleştirilmesi konusunda en sık hangi sorunla karşılaştıkları sorulmuştur. Öğretmenlerin verdiği yanıtlar ve frekans değerleri de tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Kemanın omuza yerleştirilmesi konusunda en sık karşılaşılan sorunlar

Kemanın Omuza Yerleştirilmesi Konusunda En Sık Karşılaşılan Sorunlar	N	f	%
1. Omuz kaldırma	6	2	33.3
2. Çeneyi kasma	6	2	33.3
3. Genel vücut gerginliği	6	1	16.6
4. Kemanı göğüse yakın (fazla önde) tutma	6	1	16.6

Tablo 2’de görüldüğü gibi keman öğretmenleri ‘omuz kaldırma’, ‘kemanı göğüse yakın (fazla önde) tutma, ‘genel vücut gerginliği’ ve ‘çenenin kasılması’ sorunlarıyla sık olarak karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bir öğretmen (%16.6) ‘kemanı göğüse yakın (fazla önde) tutma’ sorunuyla karşılaştığını bildirirken; ‘omuz kaldırma’, ‘genel vücut gerginliği’ ve ‘çenenin kasılması’ sorunlarını altı öğretmenden beşi (%83.3) ‘kasılma sorunları’ başlığı altında ele almış ve bu doğrultuda çözüm yolları önermişlerdir. Keman öğretmenleri bu sorunların çözümünde rahatlatma çalışmaları yapılması gerektiği konusunda görüş birliği içindedirler. Öğrenciyi rahatlatmak için her bir öğretmen farklı çözüm önerileri sunmuşlardır. Bu çözüm önerileri tablo 3’te gösterilmektedir.

Tablo 3. Kasılma sorunlarıyla ilgili çözüm önerileri

Kasılma Sorunlarıyla İlgili Çözüm Önerileri	N	f	%
1. Rahat olmalarının telkin edilmesi	5	2	40
2. Sözlü örnekler verilmesi	5	2	40
3. Öğrencilerin konuşmalarının ve şarkı söylemelerinin sağlanması	5	1	20
4. Öğrencilerin sık sık dinlendirilmesi	5	1	20
5. Dans ettirilmesi	5	1	20

Tablo 3’de görüldüğü gibi kasılma sorunlarını gidermek amacıyla öğretmenlerin önerdikleri çözümlerden ‘sözlü örnekler verilmesi’ ve ‘rahat olmalarının telkin edilmesi’ yöntemlerini ikişer öğretmen (%40) kasılma sorunlarını gidermekte kullandığını belirtirken, birer öğretmen (%20) ‘öğrencilerin sık sık dinlendirilmesi’, ‘öğrencilerin konuşmalarının ve şarkı söylemelerinin sağlanması’ ve ‘dans ettirilmesi’ yöntemlerine başvurduğunu bildirmiştir.

Öğretmenlerin kasılma sorunlarını gidermek için önerdikleri çözümler, yöntemler, örnekler aşağıda maddelenerek açıklanmıştır.

1. *Rahat olmalarının telkin edilmesi:* Kasılma sorunlarını öğrencilerin rahat olmalarını telkin ederek çözme yoluna giden iki öğretmen; çocukların vücutlarının zaten rahat çalmaya uygun olduğunu, kasılma fark edildiği anda öğrencilere rahat olmalarını söyleyerek sorunun çözüldüğü görüşündedirler.

2. *Sözlü örnekler verilmesi:* Kasılma sorunlarını, verdiği sözlü örneklerle çözme yoluna giden iki öğretmenin, öğrencilere yönelttiği örnekler aşağıdaki gibidir.

- “Yumuşak, pamuk gibi olmalısın”
- “Tahta ya da robot gibi olma”
- “Omuzu kaldırmış vaziyette gezebilir misin? Gezersen çok yorulursun.”

Kasılma sorunlarını, verdiği sözlü örneklerle aşmaya çalışan her iki öğretmen de yukarıdaki örneklerin öğrencinin algı düzeyine göre çeşitlendirilebileceğini söylemiştir.

3. *Öğrencilerin konuşmalarının ve şarkı söylemelerinin sağlanması*: Bir öğretmen öğrencinin keman tutuşu sırasında konuşmasını ve şarkı söylemesini sağlayarak kasılma sorunlarını aşmaya çalıştığını söylemiştir. Konuşma ve şarkı söyleme sırasında çene ve omuz kaslarının daha rahat bir halde olduğunu böylece öğrencileri farkında olmadan rahatlatarak doğru tutuşu elde edebildiğini belirtmiştir.

4. *Öğrencilerin sık sık dinlendirilmesi*: Öğrencileri sık sık dinlendirerek kasılma sorunlarını çözme yoluna giden öğretmen, yeni başlayan öğrencilerin 20-25 sn keman tutup, 5-10 sn dinlenmesi gerektiğini söylemiştir. Dinlenme aralarında da öğrencinin dikkatinin dağılmaması ve motivasyonunun artması için keman literatüründeki, öğrencilerin bildiği parçalardan ve Azeri türkülerinden oluşan kısa parçalar çaldığını belirtmiştir. Böylece öğrencinin sıkılmasının ve yorulmasının önüne geçtiğini; derslerin daha eğlenceli ve akıcı bir hale geldiğini bildirmiştir.

5. *Dans ettirilmesi*: Karşılaştığı kasılma sorunlarını öğrenciye dans ettirerek çözme yoluna giden öğretmen, öğrencideki kasılmayı fark ettiği anda omuzlarını, ellerini, kollarını dans eder gibi sallamalarını istediğini, rahatladıklarında da hemen kemani tutturup aynı rahatlığı yakalamalarını sağlamaya çalıştığını bildirmiştir.

Yukarıdaki kasılma sorunlarından farklı olarak, kemanın omuza yerleştirilmesi konusunda öğretmenlerin sık olarak karşılaştıklarını belirttiği bir diğer sorun da ‘kemanı göğüse yakın düşünme (fazla önde)’ sorunudur. Bu sorunla altı öğretmenden bir tanesi sık olarak karşılaştığını belirtmiştir. Bu sorunun kaynağının öğrencilerdeki duruş bozukluğuna bağlı olduğunu, öğrencilerinin genellikle kambur durduğu için kemani önde tuttuklarını, dik durmalarını söylediğinde kemanın doğal olarak doğru konuma geldiğini söylemiştir.

4.2. Yay Tutuşu

Keman öğretmenlerine ikinci başlık olarak yay tutuşu sırasında karşılaştıkları sorunlar sorulmuş verilen yanıtlar ve frekans değerleri tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Yay tutuşu konusunda karşılaşılan sorunlar

Yay Tutuşu Konusunda Karşılaşılan Sorunlar	N	f	%
1. Baş parmağın dışa kıvrılması	6	5	83.3
2. Avuç içinin kasılması	6	4	66.6
3. Baş parmağın kasılması	6	4	66.6
4. Serçe parmağın düz durması	6	3	50
5. Parmakların yayı fazla kavraması	6	3	50
6. Tarak kemiklerinin çıkık olması	6	2	33.3
7. Bileğin fazla belirgin olması	6	1	16.6
8. Yayı parmak uçlarıyla tutma	6	1	16.6
9. Elin doğal yuvarlak duruşunun sağlanamaması	6	1	16.6
10. Yay tutuşunun düzgün olması gerekliliğine inanmama	6	1	16.6

Tablo 4’te görüldüğü gibi altı öğretmenden beşi (%83.3) ‘baş parmağın dışa kıvrılması’ sorunu ile karşılaştığını belirtmiştir. Dörder öğretmen (%66.6), ‘avuç içinin kasılması’ ve ‘baş parmağın kasılması’ sorunlarıyla; üçer öğretmen (%50) de ‘serçe parmağın düz durması’ ve ‘parmakların yayı fazla kavraması’ sorunlarıyla karşılaştığını bildirmiştir. İki öğretmen (%33.3) ‘tarak kemiklerinin çıkık olması’ sorunuyla, birer öğretmen de (%16.6) ‘elin doğal yuvarlak duruşunun sağlanamaması’, ‘bileğin fazla belirgin olması’, ‘yayı parmak uçlarıyla tutma’, ‘yay tutuşunun düzgün olması gerekliliğine inanmama’ sorunlarıyla karşılaştıklarını bildirmişlerdir.

Öğretmenlere ikinci olarak yay tutuşu konusunda en sık hangi sorunla karşılaştıkları sorulmuş verilen yanıtlar ve frekans değerleri tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Yay tutuşu konusunda en sık karşılaşılan sorunlar

Yay Tutuşu Konusunda <u>En Sık</u> Karşılaşılan Sorunlar	N	f	%
1. Baş parmağın kasılması	6	4	66.6
2. Tarak kemiklerinin çıkık olması	6	1	16.6
3. Yayı düzgün tutma gerekliliğine inanmama	6	1	16.6

Tablo 5'de görüldüğü gibi altı öğretmenden dördü (%66.6) yay tutuşu konusunda en sık olarak 'baş parmağın kasılması' sorunuyla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Birer öğretmen de (% 16.6) en sık 'tarak kemiklerinin çıkık olması' ve 'yayı düzgün tutma gerekliliğine inanmama' sorunlarıyla karşılaştıklarını söylemişlerdir.

Tablo 5'e göre altı öğretmenden dördünün yanıtıyla en sık karşılaşılan sorun 'baş parmağın kasılması'dır. Bu soruna yönelik olarak keman öğretmenlerinin önerdiği çözümler tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Baş parmağın kasılması sorununa yönelik çözüm önerileri

<u>Baş Parmağın Kasılması</u> Sorununa Yönelik Çözüm Önerileri	N	f	%
1. Kalem üzerinde tutuş çalışılması	4	4	100
2. Gösterip yaptırma yöntemi	4	4	100
3. Öğrencinin parmağının yay gibi tutulması	4	2	50
4. Durdurup dinlendirilmesi	4	1	25
5. Sözlü örnekler verilmesi	4	1	25
6. Yumuşak tutulmasının telkin edilmesi	4	1	25

Tablo 6’da görüldüğü gibi ‘baş parmağın kasılması’ sorunuyla karşılaştığı önceden tespit edilen dört öğretmenin hepsi (%100) ‘kalem üzerinde tutuş çalışması’ ve ‘gösterip yaptırma’ yöntemlerini çözüm yolu olarak önermişlerdir. İki öğretmen (%50) ‘öğrencinin parmağının yay gibi tutulup dokunulması’ yöntemini; birer öğretmen de (%25) ‘yumuşak tutulmasının telkin edilmesi’, ‘durdurup dinlendirilmesi’ ve ‘sözlü örnekler verilmesi’ yöntemlerini kullandıklarını söylemişlerdir.

Öğretmenlerin baş parmağın kasılması sorununa yönelik önerdikleri çözümler, yöntemler, örnekler aşağıda maddelenerek açıklanmıştır.

1. *Kalem üzerinde tutuş çalışması*: Kalem üzerinde tutuş çalışmakla baş parmağın kasılma sorunu çözen dört öğretmen, önce uzun süre kalem ile yapılan tutuş çalışmalarının sonradan yay üzerine aktararak doğal ve rahat tutuşun sağlanmaya çalışıldığını belirtmişlerdir. Öğretmenler, yay tutuşu sırasında oluşan kasılma sorunlarını yay ağırlığına bağlamışlardır. Öğretmenler, yeni başlayan öğrencilerin yay ağırlığını dengeleyemedikleri ve tutuşu da tam olarak yay üzerinde kavrayamadıkları için kasılma sorunlarının kaçınılmaz olduğunu belirtmişlerdir. Bu çerçevede kalem kullanılması, ağırlığı düşünmeden öğrencilerin dikkatini tutuş üstünde yoğunlaştırarak yay tutuşunun daha çabuk kavranmasında ve doğal rahat duruşun sağlanmasında etkili olmaktadır.

2. *Gösterip yaptırma yöntemi*: Bu yöntemi kullanarak baş parmağın kasılması sorunu aşma yoluna giden dört öğretmen, derslerde görsel boyutun kullanılmasının öğrenmedeki etkililiği arttırdığını söylemişlerdir. Bu yöntemde önce yay tutuşunu kendilerinin farklı açılardan gösterdiklerini, ardından öğrenciden tutuşu tekrarlamalarını istediklerini bildirmişlerdir.

3. *Öğrencinin parmağının yay gibi tutulması*: Öğrencinin parmağını yay gibi tutup dokunarak sorunu çözmeye yoluna giden iki öğretmen, dokunma duyusunun kullanımının öğretim yönteminin de etkililiğini arttırdığı söylemiştir. Bu amaçla

öğrencinin işaret parmağını yay gibi düşünüp tutarak olması gereken hafifliğin ve rahatlığın öğrenciye daha iyi anlatılabildiği belirtilmiştir.

4. *Durdurup dinlendirilmesi*: Bir öğretmen baş parmağın kasılması sorununu durdurup dinlendirerek aşmaya çalışmıştır. Kasılma fark edildiği anda hemen eli aşağıya indirerek öğrencinin rahatlamasını sağlayıp tutuşu tekrarlayarak sorunun çözüldüğü belirtilmiştir.

5. *Sözlü örnekler verilmesi*: Sözlü olarak verdiği örneklerle çözüme ulaştığını belirten öğretmen “Ellerin rüzgarda sallanan ağaç dalları gibi olsun” örneğini sık kullandığını söylemiştir.

6. *Yumuşak tutulmasının telkin edilmesi*: Bir öğretmen öğrenciye yumuşak tutmasını telkin ederek sorunu çözüme yoluna gitmiştir. Öğrenciye sık sık baş parmağını rahat bırakmasını söyleyerek sorunun çözüldüğünü belirtmiştir.

Yukarıda çözüm önerileri sıralanmış ‘baş parmağın kasılması’ sorunundan başka, ‘tarak kemiklerinin çıkık olması’ da bir öğretmenin en sık karşılaştığı bir diğer sorun olarak tablo 5’de gösterilmiştir. Bu sorunla sık karşılaştığını söyleyen öğretmen, sorunu çözebilmek için öğrencinin elini öncelikle kendinin yay üzerine yerleştirdiğini bu şekilde alışmasını sağladıktan sonra tutuşu öğrenciden tekrar etmesini istediğini söylemiştir. Buna ek olarak, tarak kemiklerinin çıkık olmaması gerektiğini sık sık hatırlatıp telkin ederek sorunu çözdüğünü bildirmiştir.

Önceden tablo 5’de yer verilmiş olan ‘yayı düzgün tutma gerekliliğine inanmama’ sorunuyla bir öğretmen sık karşılaştığını belirtmişti. Bu sorun ile karşılaşan öğretmen doğru ile yanlış tutuş arasındaki farkları göstererek çözüme yoluna gittiğini söylemiştir. Önce yayı yanlış bir biçimde tutarak çıkan sesleri, sonra da doğru tutarak çıkan sesleri örnekleyip hangisinin daha güzel olduğunu öğrenciye buldurarak sorunu aştığını bildirmiştir.

4.3. Yay ullanma

Öğretmenlere kemanı omuza yerleştirme ve yay tutuşu aşamalarından sonra yay ullanma başlığı altında hangi sorunlarla karşılaştıkları sorulmuş alınan yanıtlar ve frekans değerleri tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Yay ullanma konusunda karşılaşılan sorunlar

Yay ullanma Konusunda Karşılaşılan Sorunlar	N	f	%
1. Yay çekme sırasında sağ elinin tutuşunu bozma	6	3	50
2. Başka tellere temas etme	6	3	50
3. Sağ omuzu kaldırma	6	3	50
4. Bileğin fazla belirgin olması	6	3	50
5. Sağ kol ağırlığını yaya dengeli olarak dağıtamama	6	2	33.3
6. Yay kıllarının tamamını kullanamama	6	2	33.3
7. Dirseğin geride olması	6	2	33.3
8. Bütün yay çekememe	6	2	33.3
9. Yay ı bastırarak ses üretme	6	2	33.3
10. Her hareketten sonra durma	6	1	16.6
11. Yay ı tellere yukarıdan atarak başlama	6	1	16.6
12. Yay ı eşiğe paralel olarak çekememe	6	1	16.6

Tablo 7’de görüldüğü gibi üçer öğretmen (%50) ‘yay çekme sırasında sağ elinin tutuşunu bozma’, ‘başka tellere temas etme’, ‘sağ omuzu kaldırma’ ve ‘bileğin fazla belirgin olması’ sorunlarıyla; ikişer öğretmen (%33.3) ‘sağ kol ağırlığını yaya dengeli olarak dağıtamama’, ‘yay kıllarının tamamını kullanamama’, ‘dirseğin geride olması’, ‘bütün yay çekememe’ ve ‘yay ı bastırarak ses üretme’ sorunlarıyla; birer öğretmen de (%16.6) ‘yay ı eşiğe paralel olarak çekememe’, ‘her hareketten sonra durma’ ve ‘yay ı tellere yukarıdan atarak başlama’ sorunlarıyla karşılaştıklarını bildirmişlerdir.

Yayı kullanma konusunda karşılaşılan sorunları tespit ettikten sonra öğretmenlere belirlenen sorunlardan en sık hangisiyle karşılaştıkları sorulmuş, alınan yanıtlar ve frekans değerleri tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Yayı kullanma konusunda en sık karşılaşılan sorunlar

Yayı Kullanma Konusunda <u>En Sık</u> Karşılaşılan Sorunlar	N	f	%
1. Yayı bastırarak ses üretme	6	2	33.3
2. Bileğin fazla belirgin olması	6	1	16.6
3. Her hareketten sonra durma	6	1	16.6
4. Yay çekme sırasında sağ elin tutuşunu bozma	6	1	16.6
5. Başka tellere temas etme	6	1	16.6

Tablo 8’de görüldüğü gibi altı öğretmenden ikisi (%33.3) ‘yayı bastırarak ses üretme’ sorunu ile karşılaştığını belirtmiştir. ‘Bileğin fazla belirgin olması’, ‘her hareketten sonra durma’, ‘yay çekme sırasında sağ elin tutuşunu bozma’ ve ‘başka tellere temas etme’ sorunlarıyla da birer öğretmen (%16.6) sık olarak karşılaştığını söylemiştir.

Yay kullanma konusunda ‘yayı bastırarak ses üretme’ sorunuyla sık olarak karşılaşan iki öğretmenin önerdiği çözümler tablo 9’da gösterilmiştir. Buna göre öğretmenler ‘yayı bastırarak ses üretme’ sorununu ‘genel vücut rahatlığını sağlayarak’ ve ‘sözlü örnekler vererek’ çözme yoluna gitmişlerdir.

Tablo 9. Yayı bastırarak ses üretme sorununa yönelik çözüm önerileri

<u>Yayı Bastırarak Ses Üretme</u> Sorununa Yönelik Çözüm Önerileri	N	f	%
1. Sözlü örnekler verilmesi	2	2	100
2. Genel vücut rahatlığının sağlanması	2	1	50

Tablo 9’da görüldüğü gibi ‘yayı bastırarak ses üretme’ sorunun çözümünde bir öğretmen iki yöntemi bir arada kullanırken, diğer öğretmen bir tek yöntemle

çözüm yoluna gitmiştir. Öğretmenlerin kullandıkları yöntemler ve örnekler aşağıda maddelenerek açıklanmıştır.

1. *Sözlü örnekler verilmesi*: Yayı bastırarak ses üretme sorunuyla karşılaşan iki öğretmenden ikisi de sözlü olarak verdiği örneklerle bu soruna çözüm bulmaya çalışmaktadır. Verilen örnekler daha çok öğrenciye soru olarak yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği örnekler şunlardır:

- “Araba sürerken direksiyonu sıkar mıyız? Direksiyonu sıkarsak da sıkmasak da araba gider. Yay da aynı araba gibi sıkmadan kendi ağırlığıyla gitmeli.”
- “Ağır bir şeyi iterken çıkan gıcırta hoşuna gider mi?”
- “Boğazını sıkarsam güzel ses çıkarabilir misin?”

Yukarıdaki soruların hepsine öğrencilerin “hayır” cevabı vererek gerçekte nasıl olması gerektiğini düşünüp uygulayabildikleri söylenmiştir.

2. *Genel vücut rahatlığının sağlanması*: Yayı bastırarak ses üretme sorunuyla karşılaşan iki öğretmenden biri genel vücut rahatlığını sağlayarak bu soruna çözüm bulmaya çalışmaktadır. Öğretmene göre sorunun kaynağı vücudun genel olarak kasılmış olmasıdır. Bu durum giderildiğinde doğal olarak yayı bastırma sorununun da çözüldüğünü söylemiştir.

Yukarıda maddelenerek açıklanmış olan ‘yayı bastırarak ses üretme’ sorunundan başka daha önceden tablo 8’de gösterilmiş olan bir diğer sorun da ‘bileğin fazla belirgin olması’ sorunudur. Bu sorunla sık karşılaştığını belirten bir öğretmen çözüm olarak öğrenciye kendinin yay çektiğini ve bir süre sonra bu şekilde alışkanlık kazandırdığını söylemiştir.

Daha önceden tablo 8’de yer alan sık karşılaşılan sorunlardan biri de ‘her hareketten sonra durma’ sorunudur. Bir öğretmen bu sorunla sık olarak karşılaştığını belirtirken sözlü verdiği örneklere sorunu çözme yoluna gitmiştir.

- “ Biz konuşurken heceleyerek konuşmuyoruz. Ben o-ku-la gi-di-yorum diye heceleyerek konuşursan kimse seni dinlemez. Keman da böyle bir şey. Bir şeyler anlatırken durmamak lazım”

Tablo 8’de yer alan sık karşılaşılan sorunlardan bir diğeri de ‘yay çekme sırasında sağ elin tutuşunu bozma’ sorunudur. Bir öğretmen sık olarak karşılaştığını belirtirken sorunun çözümünde kullandığı yöntemi de şöyle açıklamıştır. “Önce kalemlerle arşe (yay) çekme çalışmaları yapıyoruz. Doğru tutuşu sağlayıp kolun yay çekerken yaptığı açılıp kapanma hareketini yapıyoruz. Bileğimizi saate bakar gibi hareket ettirip öpüyoruz. Çocuklar bileklerini öpmekten çok hoşlanıyorlar.”

Yukarıdaki etkinlikle öğretmen, öğrencilere bir yandan bileklerini öptürüp oyun oynatırken diğer yandan da yayın kullanımını sırasında kolun farklı konumlarını da göstererek, yay kullanımının düzgün olması konusunda da alıştırmayı yaptırdığını bildirmiştir.

Tablo 8’de yer alan son sorun ise ‘başka tellere temas etme’ sorunudur. Bu sorunla sık olarak karşılaştığını söyleyen bir öğretmen, çözüm olarak öğrencilerin (sağ) dirseklerini kontrol ederek yay çektirdiğini bu sırada çocukların dikkatlerini çıkarttıkları sesi dinlemeye yoğunlaştırdığını böylece sorunun ortadan kalktığını belirtmiştir.

4.4. Sol El Tutuşu

Keman öğretmenlerinin 5-7 yaş başlangıç seviyesinde karşılaştığı sorunları tespit etmek için oluşturulan ana başlıkların sonuncusu olan sol el tutuşunun öğretimi

sırasında hangi sorularla karşılaştığı öğretmenlere sorulmuş verilen yanıtlar ve frekans değerleri tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo10. Sol el tutuşu konusunda karşılaşılan sorunlar

Sol El Tutuşu Konusunda Karşılaşılan Sorunlar	N	f	%
1. Sol el bileğinin içeri ya da dışarı doğru bükülmüş olması	6	5	83.3
2. Baş parmakla kemanın boynunu sıkma	6	4	66.6
3. Tellere parmakların etli kısımları ile basamama	6	2	33.3
4.Dördüncü (serçe) parmağı yuvarlak ve rahat basamama	6	2	33.3
5. Dirseğin fazla arkada ya da önde olması	6	2	33.3
6. Doğru ve temiz ses üretememe	6	2	33.3
7. Avuç içinin yeteri kadar tuşeye dönük olmaması	6	1	16.6
8. Baş parmağın fazla ileride ya da geride olması	6	1	16.6
9. Elin 1. pozisyona göre ileride ya da geride durması	6	1	16.6

Tablo 10’da altı öğretmenden beşinin (%83.3) ‘sol el bileğinin içeri ya da dışarı doğru bükülmüş olması’ sorunuyla karşılaştığı; dördünün (%66.6) ‘baş parmakla kemanın boynunu sıkma’ sorunuyla karşılaştığı görülmektedir. İkişer öğretmen (%33.3) ‘dirseğin fazla arkada ya da önde olması’, ‘tellere parmakların etli kısımları ile basamama’, ‘doğru ve temiz ses üretememe’ ve ‘dördüncü (serçe) parmağı yuvarlak ve rahat basamama’ sorunlarıyla; birer öğretmen de (%16.6) ‘avuç içinin yeteri kadar tuşeye dönük olmaması’, ‘baş parmağın fazla ileride ya da geride olması’ ve ‘elin 1. pozisyona göre ileride ya da geride durması’ sorunlarıyla karşılaştığını bildirmiştir.

Sol el tutuşu sırasında karşılaşılan sorunların belirlenmesinden sonra öğretmenlere bu sorunlar arasından en sık hangi sorunla karşılaştıkları sorulmuş ve alınan yanıtlar ile frekans değerleri tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Sol el tutuşu konusunda en sık karşılaşılan sorunlar

Sol El Tutuşu Konusunda <u>En Sık</u> Karşılaşılan Sorunlar	N	f	%
1. Dördüncü (serçe) parmağı yuvarlak ve rahat basamama	6	2	33.3
2. Baş parmakla kemanın boynunu sıkma	6	2	33.3
3. Sol el bileğinin içeri ya da dışarı doğru bükülmüş olması	6	1	16.6
4. Tellere parmakların etli kısımları ile basamama	6	1	16.6

Tablo 11’de ikişer öğretmenin (%33.3) ‘dördüncü (serçe) parmağı yuvarlak ve rahat basamama’ ve ‘baş parmakla kemanın boynunu sıkma’ sorunlarıyla; birer öğretmenin de (%16.6) ‘sol el bileğinin içeri ya da dışarı doğru bükülmüş olması’ ve ‘tellere parmakların etli kısımları ile basamama’ sorunlarıyla karşılaştıkları görülmektedir.

Tablo 11’de öğretmenlerin sık karşılaştıkları sorunlara önerilen çözümleri tek tek ele almak yerinde olacaktır.

Sol el tutuşu konusunda sık karşılaşılan sorunlardan ilki ‘dördüncü (serçe) parmağı yuvarlak ve rahat basamama’ sorunudur. Bu sorunla sık olarak karşılaştığını söyleyen iki öğretmenin çözüm önerileri tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Dördüncü (serçe) parmağı yuvarlak ve rahat basamama sorununa yönelik çözüm önerileri

<u>Dördüncü (Serçe) Parmağı Yuvarlak Ve Rahat Basamama Sorununa Yönelik Çözüm Önerileri</u>	N	f	%
1. Sol dirseğin duruşunun ayarlanması	2	2	100
2. Sorularla öğrenciye buldurulması	2	1	50

Tablo 12’de ‘dördüncü (serçe) parmağı yuvarlak ve rahat basamama’ sorununa yönelik iki öğretmenin (%100) ‘sol dirseğin duruşunun ayarlanması’ bir öğretmenin de (%50) ‘sorularla öğrenciye buldurulması’ yöntemlerini kullandıkları

görülmektedir. Her iki öğretmen de bu sorunun sol dirseğin durumuna bağlı olduğunu söylemiştir. Genel olarak sol el tutuşunun serçe parmağın rahatlığı gözetilerek yapılması gerektiği konusunda görüş birliği vardır.

1. *Sol dirseğin duruşunun ayarlanması*: Dördüncü (serçe) parmağın basılımı sırasında dirseğin arkada olması serçe parmağın basımını zorlaştıracığından biraz öne alınarak bu sorun çözülmeye çalışılmıştır. Bu çözümü öneren öğretmen dirsek gerideyken dördüncü parmağın basılamayacağını söylemiş, öğrencinin dirsek duruşunu kendi ayarlayarak ve öne çekerek sorunu çözüme yoluna gitmiştir.

2. *Sorularla öğrenciye buldurulması*: Dördüncü (serçe) parmağın basılımı sırasında dirseğin geride kalmaması için bu yöntemi kullanan öğretmen, öğrenciye çeşitli sorular sorarak dirseğinin doğru konumunu bulmasını sağlamaktadır. Öğretmen bu konuda aşağıdaki gibi örnek bir diyalog kurgulamıştır.

Öğretmen: Serçe parmağın rahat mı?

Öğrenci: Hayır öğretmenim

Öğretmen: Rahat olmadığı buradan da görülüyor. Çünkü parmağın yuvarlak bir duruşa sahip değil.

(Bu sırada öğrenci parmağını yuvarlak basmaya çalışmakta ama dirseği geride olduğu için bunu başaramamaktadır.)

Öğretmen: Neden dördüncü (serçe) parmağın yuvarlak basamıyor acaba?

Öğrenci: Bilmiyorum öğretmenim.

Öğretmen: O zaman sol dirseğini iyice geriye doğru çek bakalım. Bir de böyle deneyelim.

Öğrenci: Öğretmenim böyle parmağım az öncekinden daha da düz ve rahatsız duruyor.

Öğretmen: O zaman bir de tam tersini deneyelim. Bu sefer de dirseğini öne doğru çek bakalım.

(Dirseğinin önde olduğu konumda öğrenci bir anda rahatlamış ve serçe parmağını yuvarlak basabilmiştir.)

Öğrenci: Öğretmenim şimdi çok daha rahatım ve dördüncü (serçe) parmağımı da yuvarlak basabiliyorum. Demek ki sorun dirseğimin geride olmasıymış.

Bu yöntemi kullanan öğretmen yukarıdaki konuşmaya benzer konuşmalar ve soru cevaplar kurgulanarak dördüncü (serçe) parmağın rahatlatılmasının sağlanabileceğini bildirmiştir.

Sol el tutuşu konusunda sık karşılaşılan sorunlardan ikincisi ‘baş parmakla kemanın boynunu sıkma’ sorunudur. Bu sorunla sık olarak karşılaştığını söyleyen iki öğretmen üç farklı çözüm önerisi getirmiştir.

Tablo 13. Baş parmakla kemanın boynunu sıkma sorunu ile ilgili çözüm önerileri

Baş Parmakla Kemanın Boynunu Sıkma Sorunu İle İlgili Çözüm Önerileri	N	f	%
1. Sözlü örnekler verilmesi	2	1	50
2. Hayal kurulması	2	1	50
3. Öğrencinin boynunun keman gibi tutup dokunulması	2	1	50

Tablo 13’de görüldüğü gibi birer öğretmen ‘baş parmakla kemanın boynunu sıkma’ sorunu; ‘sözlü örnekler verilmesi’, ‘hayal kurulması’ ve ‘öğrencinin boynunun keman gibi tutulup dokunulması’ yöntemlerine başvurmuşlardır. Bu yöntemler aşağıda maddelenerek daha detaylı incelenecektir.

1. *Sözlü örnekler verilmesi*: Sözlü verilen örnekleri kullanan öğretmenin en sık kullandığı örneğin aşağıdaki gibi olduğunu söylemiştir.

- “Annen evde kek yapıyor mu? O kek çok sert olsa sen beğenerek yer misin? Tabii ki yemezsin. Gerçekten güzel bir kek yumuşak olmalıdır değil mi? İşte senin elin de o güzel kek gibi yumuşak olmazsa kimse seni çalarken dinlemez.”

Öğretmen böylece öğrencilerin bildiği ve hayatlarında yer alan kek kavramını bir örnek haline getirerek sorunu aşma yoluna gitmiştir.

2. *Hayal kurulması*: Sorunu hayal kurdurarak çözme yönteminde ise öğretmen, öğrenciden kemanı canlı bir varlıkmiş gibi hayal etmesini istemekte ve o canlının boynunu sıkarsak, aynı bir insanda olduğu gibi, güzel ses çıkaramayacağını söylemektedir.

3. *Öğrencinin boynunun keman gibi tutup dokunulması*: Öğrencinin boynunu keman gibi tutup dokunarak başparmağı rahatlatma yöntemi hayal kurdurma yönteminin bir ileriki aşaması gibi düşünülebilir. Burada öğretmen canlı olan kemanın ne hissettiğini öğrenciye anlatabilmek amacıyla boynunu keman gibi tutup hafifçe baskı uygulamaktadır. Dokunma duygusu da bir yöntem elemanı olarak öğretim sürecine gireceğinden öğretimin daha etkili olacağı savunulmaktadır.

4.5. Erken Keman Eğitimi Başlangıç Düzeyinde Bir öğretim Yöntemi Olarak Oyunun Kullanımı

Yukarıdaki sorular aracılığıyla öğretmenlerin 5-7 yaş öğrencilerinin başlangıç düzeyinde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların çözümlerine yönelik kullandıkları yöntemler farklı başlıklar altında irdelenerek belirlenmiştir.

Bu başlık altında da öğretmenlerin 5-7 yaş başlangıç düzeyindeki öğrencilerinin derslerinde bir öğretim yöntemi olarak oyunun kullanılması hakkındaki görüşleri tespit edilmiştir. Bu görüşleri belirlemek amacıyla öğretmenlere ilk olarak erken keman eğitimi başlangıç düzeyinde bir öğretim yöntemi olarak oyunun kullanılmasının önemi sorulmuş, alınan yanıtlar ve frekans değerleri de tablo 14'de gösterilmiştir.

Tablo 14. Erken keman eğitimi başlangıç düzeyinde bir öğretim yöntemi olarak oyunun kullanılmasının önemi

Erken keman eğitimi başlangıç düzeyinde bir öğretim yöntemi olarak oyunun kullanılmasının önemi	N	f	%
1. Evet, çok önemli	6	3	50
2. Olabilir	6	3	50
3. Hayır	6	-	-

Tablo 14’de görüldüğü gibi görüşülen altı öğretmenden üçü erken keman eğitimi başlangıç düzeyinde bir öğretim yöntemi olarak oyunun kullanılmasını önemli bulmuş, geriye kalan üç öğretmen de oyunun uygulanabileceğini ancak her öğrenciye aynı oyunun uygulanamayacağını dile getirmiştir.

İlk soruya olumlu yanıt veren öğretmenlere ikinci olarak erken keman eğitimi başlangıç düzeyinde bir öğretim yöntemi olarak oyunun kullanılması hangi açılardan önemli olduğu sorulmuş alınan yanıtlar ve frekans değerleri tablo 15’de gösterilmiştir.

Tablo 15. Erken keman eğitimi başlangıç düzeyinde bir öğretim yöntemi olarak oyunun kullanılması hangi açılardan önemlidir?

Erken keman eğitimi başlangıç düzeyinde bir öğretim yöntemi olarak oyunun kullanılması hangi açılardan önemlidir?	N	f	%
1. Dinlendirici olması	6	4	66.6
2. İlgi çekici olması	6	3	50
3. Çocukların algısını kolaylaştırması	6	2	33.3
4. Çocukların okuma-yazma bilmiyor olması	6	1	16.6

Tablo 15’de görüldüğü gibi altı öğretmenden dördü (%66.6) oyunların ‘dinlendirici olması açısından önemli olduğunu söylerken; üç öğretmen (%50) ‘ilgi çekici olması’ açısından, iki öğretmen (%33.3) ‘çocukların algısını kolaylaştırması’ açısından ve bir öğretmen de (%16.6) ‘çocukların okuma-yazma bilmemeleri’

açısından oyunun bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasının önemi üzerinde durmuşlardır.

Öğretmenlere üçüncü olarak derslerinde bir öğretim yöntemi olarak oyuna yer verip vermedikleri sorulmuş alınan yanıtlar ve frekans değerleri tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16. Oyunun derslerde kullanılma oranı

Oyunun derslerde kullanılma oranı	N	f	%
1. Evet sık sık	6	3	50
2. Ara sıra	6	2	33.3
3. Hayır	6	1	16.6

Tablo 16’da görüldüğü gibi altı öğretmenden üçü (%50) derslerinde sık sık oyuna yer verdiğini söylerken, iki öğretmen (%33.3) derslerinde ara sıra oyuna yer verdiğini belirtmiştir. Yalnızca bir öğretmen (%16.6) derslerinde hiç oyuna yer vermediğini söylemiştir.

Bir önceki soruya ‘ara sıra’ ve ‘sık sık’ yanıtlarını vermiş olan toplam beş öğretmene son olarak derslerde yer verdikleri oyun türlerinin neler olduğu sorulmuş alınan yanıtlar ve frekans değerleri tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17. Derslerde kullanılan oyun türleri

Derslerde kullanılan oyun türleri	N	Frekans	Yüzde
1. Öğrencilere oyun gibi gelebilen örnekler	5	4	80
2. Piyanoda ses bulmaca	5	2	40
3. El kızartmaca ve parmak güreşi	5	2	40
4. Hayal kahramanlarıyla oynanan oyunlar	5	2	40

Tablo 17’de görüldüğü gibi öğretmenler derslerinde farklı türlerdeki oyunlara yer vermektedirler.

1. *Öğrencilere oyun gibi gelebilen örnekler*: Beş öğretmenden dördü (%80), verdiği örneklerin öğrencilere oyun gibi gelebildiğini, öğrencinin o an kendi yaratıcılığını etkinleştirerek verilen bir örneği oyuna dönüştürebildiğini söylemiştir.

2. *Piyanoda ses bulmaca*: Beş öğretmenden ikisi (%40) derslerdeki dinlenme aralarında piyanodan ses bulmaca oyununa yer verdiklerini belirtmişlerdir. Bu oyunda öğretmen piyanodan çeşitli sesler basmakta öğrenci de bu sesleri ‘na’ yada ‘a’ vokaliyle tekrarlamaktadır. Önce tek ses sorularak başlanmakta sonra öğrencinin seviyesine göre iki ses, üç ses ve dört ses aynı anda basılarak öğrencilerin bu sesleri ayırt etmesi istenmektedir. Piyanodan ses bulma oyununa yer veren her iki öğretmen de bu oyunun kulak gelişimine çok büyük katkıları bulunduğunu ve keman çalarken ortaya çıkabilecek ‘doğru ve temiz ses üretememe’ sorununu azaltacağı yönünde görüş bildirmişlerdir.

3. *El kızartmaca ve parmak güreşi*: Beş öğretmenden ikisi (%40) ders aralarında öğrencilerin oynamaktan hoşlandıkları el kızartmaca ve parmak güreşi oyunlarına yer verdiklerini açıklamışlardır. Öğretmenler bu oyunları önceleri sadece dinlenme amacıyla kullandıklarını daha sonradan öğrencilerin algı düzeyleri ve reflekslerinde gözle görülür bir gelişme olduğunu fark ettiklerini söylemişlerdir. Özellikle parmak güreşi oyununu, baş parmağı güçlendirici ve olası baş parmak kasılmaları sorununu önleyici ve hafifletici bir oyun olarak kullandıklarını bildirmişlerdir.

4. *Hayal kahramanlarıyla oynanan oyunlar*: Beş öğretmenden ikisi (%40) ders sırasında öğrencilerin sevdiği hayal kahramanlarıyla ilişkili oyunlara yer verdiklerini söylemişlerdir. Bu konudaki kurgularını şöyle dile getirmişlerdir:

- “Bir öğrencim prenses olmayı çok seviyordu. Biz sarayda yaşıyorduk. O güzel elbiseleri içinde bir prenses, ben de onun saray orkestrasının baş

kemancısıydım. Prensese keman öğretmek üzere görevlendirilmiştim. Ortalama bir dönem boyunca derslerimiz bu kurgu etrafında sürdü.”

- “Bir öğrencim örümcek adam hayranıydı. Tüm giysilerinde örümcek adam armaları vardı. Onun bu hayranlık dönemi boyunca her kasılma sorununda örümcek adamın gökdelenlerin tepelerinde dolaşırken ne kadar rahat ve sakin olduğu kemanda da öyle olmamız gerektiği örneğini veriyordum.”

Yukarıda örnekleri bulunan her iki öğretmen de bu hayal kahramanlarının derslerindeki motivasyonu arttırdığını ancak bu kurgu süresinin uzaması halinde ders ile oyunun birbirine karışabildiğini ve öğretimde tıkanıklık yaşanabildiğini; bu nedenle oluşturulan kurguların zaman sınırlamasının olması gerektiğini bildirmişlerdir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ

Erken keman eğitimi (5-7 yaş) başlangıç düzeyinde sık karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik uzman görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada şu sonuçlar ortaya çıkmıştır:

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Erken keman eğitimi (5-7 yaş) başlangıç düzeyinde sık karşılaşılan sorunlar nelerdir?” sorusuna yanıt aramak amacıyla keman öğretmenlerine erken keman eğitimi başlangıç derslerinde hangi sorunlarla karşılaştıkları sorulmuştur. Daha sistemli bilgi edinebilmek için kemanı omuza yerleştirme, yay tutuşu, yayı kullanma ve sol el tutuşu olarak kemanın tutuş aşamaları ayrı ayrı ele alınmış, karşılaşılan sorunlar bu başlıklar altında incelenmiştir.

Yapılan derslerde genel olarak keman tutuş tekniği açısından öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar;

- Kemanın omuza yerleştirilmesi aşamasında; öğretmenlerin tamamının ‘omuzu ve çeneyi kasma’ ve ‘genel vücut gerginliği’ gibi kasılma sorunlarıyla, %83.3 oranında öğretmenin de ‘kemanı göğüse yakın (fazla önde) tutma’ gibi tutuş bozuklukları ile;

- Yay tutuşu aşamasında; %83.3 oranında ‘baş parmağın dışa kıvrılması’ ve %66.6 oranında ‘avuç içinin kasılması’ ve ‘baş parmağın kasılması’ sorunları ile;
- Yay kullanma aşamasında; %50 oranında ‘yay çekme sırasında sağ elinin tutuşunu bozma’, ‘başka tellere temas etme’, ‘sağ omuzu kaldırma’ ve ‘bileğin fazla belirgin olması’ sorunları ile;
- Sol el tutuşu aşamasında; %83.3 oranında karşılaşılan ‘sol el bileğinin içeri ya da dışarı doğru bükülmüş olması’ ve %66.6 oranında karşılaşılan ‘baş parmakla kemanın boynunu sıkma’ sorunları ile karşılaştığı sonucuna varılmıştır.

Öğretmenlerin, keman derslerinin bireysel olduğu göz önüne alınarak sık karşılaştıkları sorunların farklılaşabileceği düşünülmüş ve bu amaçla kendi derslerinde en sık karşılaştıkları sorunların neler olduğu sorulmuştur. Bu soruya verilen yanıtların analiziyle şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Kemanın omuza yerleştirilmesi aşamasında; öğretmenlerin %33.3 oranında ‘omuz kaldırma’ ve ‘çeneyi kasma’ sorunlarıyla;
- Yay tutuşu aşamasında %66.6 oranında ‘baş parmağın kasılması’ sorunuyla;
- Yay kullanma aşamasında %33.3 oranında ‘yayı bastırarak ses üretme’ sorunuyla;
- Sol el tutuşu aşamasında %33.3 oranında ‘dördüncü (serçe) parmağı yuvarlak ve rahat basamama’ ve ‘baş parmakla kemanın boynunu sıkma’ sorunlarıyla karşılaştığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Erken keman eğitimi (5-7 yaş) başlangıç düzeyinde sık karşılaşılan sorunların çözümünde keman öğretmenleri hangi öğretim yöntemlerini kullanmaktadırlar?” sorusu keman öğretmenlerine yöneltilmiştir. Alınan yanıtların analiziyle elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir.

- Kemanın omuza yerleştirilmesi aşamasında, sık karşılaşıldığı önceden belirlenmiş olan kasılma sorunlarına öğretmenlerin %40 oranında ‘sözlü örnekler verilmesi’ ve ‘rahat olmalarının telkin edilmesi’ yöntemlerini;
- Yay tutuşu aşamasında en sık karşılaşılan ‘baş parmağın kasılması’ sorununa öğretmenlerin %100 oranında ‘gösterip yaptırma’ yöntemini;
- Yayı kullanma aşamasında en sık karşılaşılan ‘yayı bastırarak ses üretme’ sorununa öğretmenlerin %100 oranında ‘sözlü örnekler verilmesi’ yöntemini;
- Öğretmenlerin, sol el tutuşu aşamasında en sık karşılaşılan ‘dördüncü (serçe) parmağı yuvarlak ve rahat basamama’ ve ‘baş parmakla kemanın boynunu sıkma’ sorunlarından birincisine %100 oranında ‘sol dirseğin duruşunun ayarlanması’ yöntemini; ikincisine %50 oranlarında ‘sözlü örnekler verilmesi’, ‘hayal kurulması’ ve ‘öğrencinin boynunun keman gibi tutulması’ yöntemlerini kullandıkları belirlenmiştir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Erken keman eğitimi (5-7 yaş) başlangıç düzeyinde keman öğretmenleri bir öğretim yöntemi olarak oyuna yer vermekte midirler?” sorusuna yanıt bulmak amacıyla keman öğretmenlerine 5-7 yaş grubu keman derslerinde oyunun kullanımının önemli olup olmadığı sorulmuştur. Öğretmenler %50 oranında oyun kullanılmasını önemli bulurken diğer %50’lik kısım bazen önemli olabileceğini belirtmişlerdir. Hiçbir öğretmen oyun kullanımını önemsiz bulmamıştır.

Öğretmenlerin %66.6’sı derslerde oyun kullanımı dinlendirici olduğu için; %50’si de ilgi çekici olduğu için önemli bulmuştur.

Öğretmenlerin %50 oranında derslerinde sık sık oyuna yer verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin %16.6’sının ise derslerinde hiç oyuna yer vermedikleri ortaya çıkmıştır.

Derslerinde oyuna yer veren öğretmenlerden %80’inin ‘öğrencilere oyun gibi gelen örnekler’ kullandığı; %40’ının da ‘piyanoda ses bulmaca’, ‘el kızartmaca ve

parmak gresi' ve 'hayal kahramanlarıyla oynanan oyunlar'ı kullandıkları ancak bu oyunların organize ve önceden planlı olmadığı, her öğretmenin ğretim yolunun farklı olduğu ve hazırlanmış bir programlarının olmadığı sonuçlarına varılmıştır.

5.2. ÖNERİLER

Çalışma sonucu elde edilen bulgular göz önüne alınarak erken keman eğitimine ilişkin şu önerilerde bulunulabilir:

- Erken müzik eğitimi veren kurumlar Türkiye genelinde yaygınlaştırılmalıdır.
- 5-7 yaş çocuklarının gelişim ve davranış özelliklerine uygun eğitim verebilecek ğretmen ve uzman ğretmen yetiştirmek üzere üniversitelerin bünyesinde yeni programlar oluşturulmalıdır.
- Yapılan bu araştırma, özengen müzik eğitimi kurumları olan özel dershanelerin erken keman eğitimi veren öğretmenlerini de kapsayacak şekilde genişletilerek, genele hitap edecek ğretim programlarının oluşturulması için kullanılmalıdır.
- Erken ocukluk dönemi (5-7 yaş) başlangıç keman öğrencilerine yönelik etkili öğretme-öğrenme yöntemleri geliştirilmelidir.
- Keman eğitimcilerinin 5-7 yaş grubu ğrencilerinin dersleri sırasında oluşturdukları oyunlar, planlı ve organize bir hale getirilmeli ve tüm keman eğitimcilerinin hizmetine sunulmalıdır.
- Erken müzik eğitimi verilen özel dershaneler için Milli Eğitim Bakanlığınca bir standart geliştirilerek denetim altına alınması sağlanmalıdır.
- 5-7 yaş grubu çocukların gelişim süreçleri konusunda, bu yaş grubuyla çalışan keman öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitim, bilgilendirme toplantıları ve seminerler düzenlenmelidir.

- Erken keman eğitimi veren öğretmenlerin en büyük sorunu olan iletişimsizliğe çözüm bulmak amacıyla bir internet sayfası hazırlanarak öğretmenlerin bu platformda örnek uygulamalardan haberdar olmalarına, karşılaştıkları sorunları paylaşmalarına ve olası çözüm yöntemlerini beraberce geliştirmelerine uygun bir zemin hazırlanmalıdır.

KAYNAKÇA

AYDIN, Ayhan (1999) **“Gelişim Ve Öğrenme Psikolojisi”** Ankara, Anı Yayıncılık.

BEKTAŞ, Burcu; (2001) **“Okul öncesi (3-6 yaş grubu) çocuklarının müzik eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve çözümleri üzerine bir araştırma”** Ankara Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

CHANCE, Paul & FİSCHMAN, Joshua; (1987) **“The Magic of Childhood”** Magazine article by Psychology Today, Vol. 21.

COHEN, Leonora M. & KİM Younghee M.; (1999) **“Piaget's Equilibration Theory and the Young Gifted Child: A Balancing Act”** Journal article by; Roeper Review, Vol. 21.

DEMİRDALİÇ, Ayşe; (2003) **“Çorum il merkezinde okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin oyun etkinliklerini planlama, uygulama ve oyuncak seçimi, kullanımı becerilerinin incelenmesi”** Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

DÖNMEZ N., ABİDOĞLU Ü., DİNÇER Ç., ERDEMİR N., GÜMÜŞCÜ Ş. (1997) **“Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi Etkinlikleri”** Sim Matbaası, Ankara.

ERDEMLİ, Meltem; (1995) **“Bilkent Üniversitesi erken müzik eğitimi programına devam eden 48-56 aylık çocukların müzik becerilerinin gelişimini incelenmesi”** Ankara Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

GÜLEÇ, K.İbrahim; (1994) **“Türkiye’de ortaöğrenim dönemi 12-18 yaş grubunda keman eğitim ve öğretiminin esasları”** Malatya İnönü Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi) .

HALVAŞI, Bülent; (1989) **“Okul Öncesi Çocuklarda Piyano Eğitimi”** İstanbul Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

HOFELDT, Elizabeth Weston; (2000) **“The Companion book to S. Suzuki’s Suzuki violin school, volume 1”** The University of Cincinnati (Yayınlanmamış doktora tezi).

KILIK, Tolga; **“Müzikli oyunların çocuk gelişimine etkisi”** İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul, 2001.

KIVRAK, Mine; (1994) **“Suzuki Yöntemi İle Piyano Eğitimi”** İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KÜÇÜKKAYA, Erdal; (1989) **“Okul öncesi 5-6 yaş grubu kız ve erkek çocukların motor gelişimlerinin sağlanmasında oyunun yeri ve önemi”** Ankara Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KÜRKLÜ, Evrim; (2003) **“Türkiye’de 3-6 yaş grubu çocukların ses sınırları, şarkı söyleme becerileri ve müzikal düzeylerinin incelenmesi”** Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

LEE, Shirley; (1992) **“The Suzuki beginner: A teacher’s guide to the Suzuki principles of violin”** University of Washington (Yayınlanmamış doktora tezi).

MERTOĞLU, Ercan; (2002) **“Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubundaki çocukların ritim (tartım) algılamalarının incelenmesi”** İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Sanatta yeterlik tezi).

MOLLA, Melin; (2002) **“Çocukların Erken Piyano Eğitimi Üzerine Bir Araştırma”** İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Sanatta yeterlik tezi).

MORGAN, Harry; (1926) **“The Imagination of Early Childhood Education “** BERGIN & GARVEY Westport, Connecticut · London.

MÜNİROĞLU, Burcu (2001) **Viyolonsel Eğitiminde Karşılaşılan Teknik Güçlükler.** (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

OKTAY, Ayla (1999) **“Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem”** Epsilon Yayıncılık, İstanbul.

OLSON, Willard C. (1949) **“Child Development”** D. C. HEATH AND COMPANY *Boston USA.*

ONURAY, Hatice; **“6-8 Yaş Çocukları için piyano Başlangıç Aşamasında Öğrenmeyi Hızlandırıcı ve Pekiştirici Görsel Egzersizler”** (1998) .

ÖMÜR, Özlem; (1998) **“Piyano Öğretiminde Pedagojik Yaklaşımın Önemi Üzerine Bir Araştırma”** Ankara Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÖZ, Mehmet (1983) **Cumhuriyet Döneminde Eğitim** Milli Eğitim Basımevi, İstanbul

ÖZAL GÖNCÜ, İlknur; (2002) **“4-6 yaş çocuklarına uygulanan müzik eğitiminin müziksel ses ve işitsel algı gelişimlerine etkileri”** Ankara Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış doktora tezi).

ÖZEREN, Alp (2004) *“Ağaç yaşken eğilmeli ve Türk çocukları, ‘nitelikli müzik’ ile okul öncesi dönemde tanıştırılmalıdır.” Erken çocukluk eğitiminde sanat sempozyumu bildirileri* içinde, Morpa Kültür Yayınları, Ankara.

PALMER, Mary & SİMS, Wendy (1993) **“Music in Prekindergarten, Planning and Teaching”** USA The National Association for Music Education.

PELLEGRİNİ, A.D.; **“Psychological Bases for Early Education”** (1988) John Wiley&Sons Co. Chichester, New York.

SPRİNTHALL, N. **“Educational Psychology”** 1993.

TECİMER KASAP, Belir; (2005) **“Suzuki Okulu Metodu”** İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt:6 Sayı:9.

TEZCAN, Mahmut (1991) **Eğitim Sosyolojisi** 6. Basım Yargıçoğlu Matbaası.

UÇAL, Esin; **“Okul öncesi müzik eğitiminde Orff öğretisinin müziksel beceriler üzerindeki etkileri”** Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İzmir, 2003.

UÇAN, Ali (1994). **İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

ÜRFİOĞLU, Ayşe (1989) **“Bebeklik ve Okulöncesi Dönemde Müziğin Gelişimi ve Eğitimi”** Ya-Pa Yayınları, İstanbul.

YALÇIN, Mete; (2001) **“Türkiye’de Keman Eğitim-Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Bir Araştırma”** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

YAVUZER, Haluk (2005a) **“Bedensel, Zihinsel ve Sosyal Gelişimiyle Çocuğunuzun İlk Altı Yılı”** Remzi Kitabevi 20. Basım, İstanbul.

YAVUZER, Haluk (2005b) **“Çocuk Psikolojisi”** Remzi Kitabevi 27. Basım, İstanbul.

YEŞİLYAPRAK, Binnur (2002) **“Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi”** Pegem Yayınları, 2. Baskı, Ankara.

YÜKSEL, A.Levent; (1996) **“Türkiye’de erken müzik eğitimi kurumları olan çocuk korolarının meslek seçimine etkisi”** Ankara Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

<http://www.bebek.com/content.aspx?PContId=85&ContType=3&ContId=1381>

<http://www20.uludag.edu.tr/~hakan/cocuk.php>

<http://www.ogretmeninsesi.org/dergi/69/cocukveaile.asp>

<http://www.sosyalhizmetuzmani.org/cocuklardaruhsalgelisim.htm>

http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/I-Eskioglu_1.html

<http://www.suzuki-violin.com/>

http://www.bbc.co.uk/music/parents/yourchild/childdev_chart.shtml

EKLER

EK-1
GÖRÜŞME FORMU

GÖRÜŞME FORMU

Bu görüşme formu; “Erken keman eğitimi veren öğretmenlerin (5-7 yaş) başlangıç düzeyinde sık karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri” konulu yüksek lisans tezime veri oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır.

Erken çocukluk dönemi keman eğitimine yönelik çalışmalar Türkiye’de yeni yeni yapılmaya başlanmıştır. Bu konuda ortalama 10 yıldır çalışmalarını sürdürmekte olan Bilkent Üniversitesi Erken Müzik Eğitimi programı öğretmenlerinin deneyimleri tezim için önemli bir kaynak olacaktır.

Görüşme talebimi kabul ederek deneyimlerini benimle paylaşan tüm öğretmenlere şimdiden teşekkür ederim.

Gülşah SEVER

GÖRÜŞME SORULARI

İlk olarak başlangıç düzeyinde karşılaştığımız sorunlarla ilgili sorularım olacak.

1. Kemanın omuza yerleştirilmesi konusunda ne tür sorunlarla karşılaşıyorsunuz?

- a) Omuzu ve çeneyi kasma
- b) Çeneliği doğru olarak yerleştirememe
- c) Kemanın eksenini aşağıya doğrultma
- d) Kemanın eksenini yukarıya doğrultma
- e) Kemanı göğüse yakın düşünme (fazla önde)
- f) Kemanı sırta yakın düşünme (fazla geride)
- g) Boynu sağa yada sola fazla eğme

Diğer.....
.....
.....

2. Yukarıda bahsettiğimiz kemanı omuza yerleştirmeye ilgili sorunlardan hangisiyle daha sık karşılaşıyorsunuz?

.....

3. Bu sorunu çözmek için ders sırasında ne gibi bir yöntem uyguluyorsunuz?

.....

.....

.....

10. Sol el ile ilgili olarak ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?

- a) Sol el bileğinin içeri ya da dışarı doğru bükülmüş olması
- b) Dirseğin fazla arkada ya da önde olması
- c) Avuç içinin yeteri kadar tuşeye dönük olmaması
- d) Elin doğal yuvarlak duruşunun sağlanamaması
- e) Baş parmağın fazla ileride ya da geride olması
- f) Tellerde parmakların etli kısımlarıyla basamama
- g) Doğru ve temiz ses üretememe

Diğer.....
.....
.....

11. Yukarıda bahsettiğimiz sol el ile ilgili sorunlardan hangisiyle daha sık karşılaşıyorsunuz?

.....

12. Bu sorunu çözmek için ders sırasında ne gibi bir yöntem uyguluyorsunuz?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Yukarıdaki sorular aracılığıyla keman derslerinde karşılaştığınız sorunları belirlemeye çalıştık. Son olarak derste uyguladığınız keman öğretim yöntemleri hakkında birkaç sorum olacak.

13. Erken çocukluk dönemi keman eğitiminde bir öğretim yöntemi olarak oyunun kullanılması önemli midir?

.....

14. Bir önceki soruya yanıtınız evet ise oyunun kullanılması hangi açılardan önemlidir?

.....

.....

.....

15. Siz keman derslerinizde bir öğretim yöntemi olarak oyuna yer veriyor musunuz?

.....

16. Eğer oyuna yer veriyorsanız ne tip oyunlar uyguluyorsunuz?

.....

.....

.....

Katılımınız ve yardımlarınız için teşekkürler....

ÖZGEÇMİŞ

1983 yılında Ankara'da doğdu. Müzik hayatına 5 yaşında Fatma ÖZ yönetimindeki TRT Çocuk Korosu ile başladı. 7 yaşında Sevim&Sadettin ÜNAL çiftinin şefliğini yürüttüğü Kültür Bakanlığı Devlet Çoksesli Çocuk Korosunda müzik çalışmalarına devam etti. Bu koro ile birlikte birçok konserde görev aldı. Devlet Opera ve Balesi'nin Tosca operasında ve Carmina Burana sahne kantatında görev aldı. Bu sırada Sadettin ÜNAL ile keman çalışmalarına başladı.

1995-96 öğretim yılında Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesini kazandı. Ankara AGSL orkestrası ile Fransa'nın Brive ve Polonya'nın Bydgoschi kentlerinde düzenlenen festivallere katıldı ve sayısız konser ve etkinlikte yer aldı.

2000 yılında Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalını birincilikle kazandı. Burada keman çalışmalarını Prof. Sadettin ÜNAL ve Prof. Şeyda ÇILDEN ile sürdürdü. Bölüm orkestrası ve korusuyla sayısız konser ve etkinliklerde yer aldı. 2003 Nisan ve 2004 Mart aylarında iki adet resital gerçekleştirdi. 2004 yılında Lisans eğitimini birincilikle tamamladı.

2004 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans eğitimine başlayıp 2005 yılında aynı kuruma Araştırma Görevlisi olarak atandı. Halen bu kurumda çalışmalarına devam etmektedir.